

VOL. 3.

నంబరు ౫

మార్చి ౧౯౧౮ నం. ఆక్టోబరు నెల ౩ వ తేది గురువారము

కాళియ క్రి నా ము సం వత్సర శా ద్ర వ ద బ మా శ చ తు ర్థ శి గర.

No 154

నందిక గౌర

The Glory of Man is his
STRENGTH

NOT PHYSICAL ALONE, BUT FUNCTIONAL, SEXUAL AND NERVOUS TOO.

Hence, one and all ought to try to preserve it in the heyday of Youth, guard and insure against its loss as a precautionary measure, and obtain and regain it, at any age and at any expense, if already lost, through any cause whatsoever. How? By a timely use of the world-renowned mechanical device called "E" manufactured on Dr. Bier's Principle of Hyperaemic Treatment by Messrs. Huston Brothers Co., of Chicago U. S. A. priced at Rs. 15 only (packing postage &c, charged extra) sent all over, highly recommended by several leading medical authorities of the East and the West and countless numbers of gratified cured patients.

Why? because if other wise, the Man who does not possess this necessary attribute of life is only a so called Man

Absolute secrecy guaranteed. Correspondence only in English: write to-day, in all confidence if really interested on to thi [669]

Erectruss (A. P. DEPTT) Sol Agency for thi East, Batala (Punjab) India.

అమృతంజనము

చక్కని చర్మితో నడక సీసా 1-1 నెల 0-0-0.

శరీరపుల మామృతము.
చర్మపునరుద్ధరణ కొరతకాదు.
చర్మపునరుద్ధరణ కొరతకాదు.
చర్మపునరుద్ధరణ కొరతకాదు.
చర్మపునరుద్ధరణ కొరతకాదు.

అమృతంజనము

చర్మపునరుద్ధరణ కొరతకాదు.

చర్మపునరుద్ధరణ కొరతకాదు.

పంచభావచిత్రి చూచుకొనిన మోసము గలదు.

అమృతంజనము డి.బి.సి. తంబు శెట్టిపేటి, మదరాస్

ఆత్మజిజ్ఞాస

శరీరమును నిడచివరచాత ఆత్మజిజ్ఞాస.
చర్మపునరుద్ధరణ కొరతకాదు.
చర్మపునరుద్ధరణ కొరతకాదు.
చర్మపునరుద్ధరణ కొరతకాదు.
చర్మపునరుద్ధరణ కొరతకాదు.

మోహిని తెలము:— స్త్రీ పురుషులు వాడు
లగు యోగ్యుడైనది. మొదటకు చలువజేయును.
మెండుకలు రాలకుండును. మెండుకలు నునుపు
జేరును. నువ్వునగలిగి యుండును. 0-12-0

అమృతంజనము డి.బి.సి. బొంబాయి అండ్ మద్రాసు

మిక్కిలి మనోహరముగు నువ్వున 126

(రిజిస్టర్డ్) ఆటో దిల్ బహార్. (రిజిస్టర్డ్) కాబడినది.

నన్నటికాలపురుషి కనకమునది, సాదాసాదా మనోజ్ఞుడు నువ్వునగలిగి.
అల్పాహారము, సారాయముగాని, వేర్వేరుదేవుని నిధి.
శేయబడిన కేవల పుష్పసారము.

నీ కువలపై కొన్ని బిందువులు చిల్చకరించినవో, మనోజ్ఞుడు
నువ్వున నిన్నులవలించును.

ఈ క్రింది పరిమాణముల సీసాలలో నుండును.

చిన్న నైజా (అర) సీసా 1-1 రు 0-0-0
మధ్యకము నైజా 1-1 రు 0-12-0
పెద్ద నైజా 2 ,, ,, 1-4-0
వెద్ద నైజా 4 ,, లేక 1/2 బొమ్మ ,, 2-0-0

వి. వి. భిర్యులు రు 0-4-0 ప్రత్యేకము

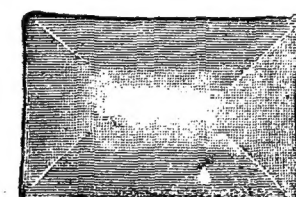
వట్టెలు, పట్టుకలులందరి ప్రసిద్ధులును ప్రతిమిపులను దొరకును. వీరికి
అనేకమగు నకల పెట్టుకలు. కావున, తాము కొనుగొనుచున్న సీసాపై
ను, కాట్టెనను ఆటో దిల్ బహార్ ఆను పేరును పరిశీలించుచు ఈ ఆటో
దిల్ బహార్ యొక్క సలక్షణములను పరిశీలించుచు గోరువారి దిగువనా
ప్రాసినవో అదాకిమిట్టెల నువ్వునగలిగి ఉచితముగ పంపుదురు.

సోమయోజనము: అంగ్లీయిండియన్ డ్రస్ అండ్ కమిస్ కో. లెన్. 155, బాహ్యునీడు వీధి, బొంబాయి.
మద్రాసు యోజనము: మహతా పురసోత్తంమస్వామి, వైశాఖరకోడ్డు, మద్రాసు

ఆశ్చర్యములో నాశ్చర్యము.

వివోదమైన గాలి తలగడలు.

వీటియందును కొంతయొక్క మరచిలన తీసివేసి
కావలసినవారు గానిని పంపుకొని మరమ మునుపటివలె బిగి

చిన యెడల మిక్కిలిసౌఖ్య
కరమైన తలదిం దగును. అ
క్కరలేనప్పుడు మరచిలన
గాలియంతయు పోయినదే
జేబులో గాని వొడియందు
గాని యుంచుకొనవచ్చును.
ఇది శిరోబాధ గలవారికిని,

ప్రయాణీకులకును తదితర ప్రజాసామాన్యమునకును మిగుల
ప్రయోజనకరమైనది. ఒకసారిపరీక్షించి సౌఖ్యమును పొందును.
తలదిండు 1-కి అకాలు 0-8-0, తలపలభిన్న ప్రత్యేకము.
(536) చిరునామా:— ధనలక్ష్మి కంపెనీ,
నెం. 6, వెంకటేశుస్త్రివీధి, సామాకారపేట, మద్రాస్.

బొంబాయి పార్శ్వ ఇమిటేషను పట్టుచీరలు.
సాగవైసా! గట్టిరంగు గలది!! మెలననమైనది!!!

16 మూరలు నిడుపును, 2 1/2 మూరలు
వెడల్పుగల చీరలును మేలైన రకములు
చక్కని నేతతో తయారుచేసి పంపుదు
ను. చీరలు అనేకరంగులు గలవు. ఈ
చీరలు తీసి ఉపయోగించిన పిమ్మట
దాని యొక్క యోగ్యతను చక్కగా
చెప్పవచ్చును. (1142)
1 చీర 16 మూరలు రు 7-8-0
1 చీర 18 ,, 8-8-0

మీరు ఆర్డరు చేయునపుడు
కావలసిన రంగును దయచేసి వ్రాయవలెను.

బాలామణి మాంగచీరలు రు 4-8-0
మధుర బుట్టాచీరలు 6-0-0
చంద్రకలాచీరలు బెంగుళూరుచీరలవలెనుండునది 12-0-0
సావిత్రి సరిగచీరలు 8-0-0
కంది గంటిమాచీరలు 6-8-0
అసలుపట్టు గోహర్ బానుచీరలు 25-0-0
4 చీరలు ఒకేసమయమునతీయువారికి తపాలాభిన్న ఉచితము.

స్త్రీ సుందరలక్ష్మి అందు కో,
2, రామానుజ అయ్యర్ వీధి, మద్రాసు.

ఆంధ్ర పత్రిక

1-7-18 మొదలు చందావివరము.

చందా సం॥ కు రు. 18-0-0 18-8-0
6 మాసములకు 9-0-0 9-12-0
3 ,, 4-8-0 5-8-0
1 ,, 1-8-0

వి. పి. భిర్యులను జేరే తమరు భరించవలయును.
లోకలు చందాదారులకు మాత్రము

వివరముల చందా సం॥ కు 15-0-0
... 6 మాసములకు 7-12-0
... 8 మాసములకు 4-0-0
... 1 మాసమునకు 1-8-0
విడిపత్రిక, 0-8-0

చందా సం॥ కు 3-0-0 4-0-0
మేనేజరు : ఆంధ్ర పత్రిక.

నెల్లూరు గ్రంథాలయసభ.

గ్రంథమసమావేశము సంగమునందు జరుగుట.

నెల్లూరు జిల్లా సంగమునందు నెల్లూరుమండల గ్రంథాలయ ప్రధమసభ కడచిన నెల 28 వ తేదీని ఆంధ్రవాత్సవికి యగు వానికొలను నుబ్బరావుగారి యాజమాన్యముక్రింద జరిగినది. మాతృప్రాధనముతో సభోపక్రమణ మైనది. సన్మానసభాధ్యక్షులగు నూరా వేంకటసుబ్బారావుగారు సభ్యులకు స్వాగత మిచ్చించిరి. వారి యుపన్యాసమునండి క్రిందిభాగములు యాద్రీతములు:—

జిజ్ఞాస, ఆసంతృప్తి ఆకాంతి వృద్ధికి మూలబీజములు. ఈ జిజ్ఞాసచేతనే ఉపనిషత్, ప్రతి, స్యుత్యాలు వెలువడెను. ఈయసంతృప్తిచేతనే బాధుడు, శింకరాచార్యులు లోనగువారు నూతన మతోద్ధారకు లగుటకు కారణభూతులైరి. ఆకాంతిచేత పాశ్చాత్యజేతములందు సయితము, శాంతిని, స్వాతంత్ర్యమును, స్వేచ్ఛనుగలగవలయును నార్జింపసాగిరి. మానవుల సకల ప్రయత్నములు వైవానిని జయించుటకొకటై యున్నవి. ఆదినుండియుఁ జేసిన ప్రబలప్రయత్నములు సంతోతులవారికి జ్ఞానరూపముగ సరిగమించుచున్నవి. ఈ జ్ఞానమును బోషించుటకు నేటిదినకు మూడు సదుపాయముల వారసియున్నాడు.

మనుజుల మనంబులు వికాసము చెందినప్పుడు, భోగములను సౌంజ్యులచే వ్యక్తికరింప వలసినవైనను. ఈసౌంజ్యులే భాషయై వాద్యమును వృద్ధిచేసెను. ఈవాద్యము విషాద్యారా సంతతివారినుండి సంతతివారికి వేదములు మొదలైన గ్రంథములు నిలవఁ బెట్టబడినవి. వేదవాగ్దము లోనగు మహర్షులు, జ్ఞానమును రక్షించుటకై సలిపిన మహాప్రయత్నములలో లిపిరూపములగు సంకేతములచే దివ్యజ్ఞానమును జెట్ల పట్టమీదను, శిలలపైనను, లోహములపైనను, కాసనరూపములుగను, మంటపపైనను, తాళ పత్రములపైనను సంక్షిప్తము చేసిరి. ప్రజాభివృద్ధి యగుకొలదియు నూతనజేతముల నాక్రమించుట యనివార్యము లయ్యెను. అర్జించుచున్న జ్ఞానమును వ్యాపనముచేయుట కష్టసాధ్యమయ్యెను స్థితియందు మహాపురుషులు ముద్రితరూపమున జ్ఞానమును వ్యాపింపజేయుఁ బ్రయత్నించిరి.

విరామములేక కృషి, సలపు వ్యవసాయకులను సోమరితనముచేతను, చెడ్డవృత్తులచేతను గాలముఁ గడపు బుద్ధిహీనులను సహితము నాకర్షించి జ్ఞానోపదేశము నేయుట కనేక మార్గములు గలవు. అందు వార్తాపత్రికలు, వివిధరకముల గ్రంథములు, ధర్మోపదేశమునకై యుంచవలయు విషయాలకు శ్రద్ధకలుగుటకు వార్తాపత్రికలనుండి విషయములజరుపుచు, వారికి ఉత్సాహము పుట్టునట్లు కలసిమెలసి ముచ్చటించుటయు, పూర్వగ్రంథములనుండి రాగయుక్తముగఁబడి వారికి బోధించవలయును. మఱియు, నవీన పాశ్చాత్యనాగరికతా వ్యామోహములై లోకవ్యవహారముల యందు కేవలము ధన కాంక్షచే వ్యాపారసంబంధము గ వర్తించుచు, పారమార్థికములే సంచరించి జ్ఞానమునుబడసి నిజమైన భారతీయుల మనిషియై కొనవలయును.

వెద్దల నప్పడవప్పుడు రావించి గ్రామస్థుల కుపన్యాసము లిప్పించుచుండవలయును. వివిధవస్తువులను చేకూర్చి వానిప్రాముఖ్యమును వెలిబుచ్చవలయును. వాని సంయోగములని లాభములను, మార్పులను గ్రామమున కుపయోగించవలయును. వీనియందు యుక్తియుక్తముగ జనోపయోగములగు విషయముల సుతించియు బోధచేయుట కెక్కువ యకకాశములు గలుగుచున్నవి.

మరియు, శతభాషలకు బెంపొందింపఁ జేయుటయు, కర్తవ్యమైయున్నది. భాషములుగల పండితులైనను, భాషజ్ఞులను లేనిది. రంబిల్లి నేరఁడు. కాన మన యాంధ్రభాష సంస్కృతముతో మైత్రిగలిగినందునఁ బ్రఖ్యాతిఁగొంది ప్రజలను రంజింపఁజేయుచున్నది. చిరకాలముక్రిందటనే ఆంధ్రభాష “శతభాషలలో నీతెడఁగు లెన్న” అని కవిపుంగవులచేఁ గొని యాదంబడి యున్నది. ఇట్టి యాంధ్రభాష ఉన్నతదేశయంబునందు, భాషను అభివృద్ధి గావించుటకుఁ బెట్టబడిన విషయములలో ప్రఖ్యాతిఁ గాంచియు, ఉద్బంధ రచనయందు పాశ్చాత్యముతోఁ దోడ్పడుటయు గవికవ్యులకు, పండితులకును బూజించుటకుమాటుగ చెల్లుచెడి కొండయూతిపించెలు నూతనరీతి గ్రామ్యభాష చేతమునకు యోగ్యమని వారు లాడువారు మాతృభాషాపాపితులు గారని వేలుగ జెప్పనక్కఱలేదు.

కారదానియములు, వివిధవాతులవారి వ్యవస్థలను, ధర్మములను, కర్తవ్యములను, వివిధవృత్తులను వేటతెల్లముఁ జేయుచున్నది. కాన మన సముదాయపు వ్యవహారములందు ఎక్కువ యుపయోగ కారులై పరిణమింపగలవు. గ్రంథాలయములు స్థాపించినకొలది, కారదాని కటాక్షముచే నజ్ఞానము పోసి వికమత్యమునేకూర్చి గ్రామములలోని యంతరికలహములు నిర్మింపగలవు. గ్రామస్థులు వివేకులై, కలహములచే నజ్ఞాయ స్థానముల కెక్కి ధనవ్యయమునెయ్యి గ్రామములలో వివిధవిషయములను బంచాయతీములముగ బరిపాలించుకొనుచు సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యముగ స్వల్పసంస్థానములవలె వృద్ధిజేందగలవు. దేశసేవకు మార్గదర్శకులకాగలవు కాన గ్రంథాలయవ్యాపనమునకై సర్వప్రయత్నములు సలపవలయును. సంచార గ్రంథాలయములచే మంచుండలములోని ముఖ్య పట్టణములకు ను, తాలూకా ఫిరకా పట్టణములకును పరస్పర సంబంధముఁ గలగఁజేసి, ఆమెరికా, బనోదా, సంస్థానములలో జరుపు రీతి గ్రంథాలయోద్యమమును జరుపుట యుత్తము. కాని స్వజేతసంస్థానములవలె మన కవికాశములు లేకుండుటయే గాక, రాజాదరణ సహితము తగినంత లేకయున్నది. కాన స్వయంసహాయముచే మన మియద్యమమును నిర్వర్తించవలసియున్నది.

గ్రామ సముదాయమునకు సంబంధించిన బీర్లు, కంచెలు దొడ్లు, లోనగువానినుండి వచ్చు వరుంబడి, మనలో నిరంకుశాధికారము గల యొకరిద్దరిచే వసూలు చేయఁబడి, నీతి బోధకు మాటు దుర్ వ్యవస్థల కవకాశముగలిగించు బామ్యులాటలు, భాగవతసేవలు, ఉద్యోగస్థులకు నియంత్రణసిన మామూళ్లకును, లంచములకును, మిగతవైకమును తెల్పుఁజూపకయే స్వాధీనముకొలువ వినియోగ పఱచుటయు తటస్థించుచున్నది. ఈ మొత్తమును గ్రంథాలయముల కార్యనిర్వాహక సంఘమున కర్పించిన వారు వలయు వానికి కర్పణచేర్చి, మిగతమొత్తమును గ్రంథాలయనిర్వహణమునకు వినియోగపరుచుట లాభకరముగ నుండును.

సదుద్దేశములతో దేవాలయములను స్థాపించి, భక్తులచే జీవనముల నేర్పాటు చేసినను, దుర్వ్యయములకును, ఉత్సవాదులయందు యనావశ్యకములగు వ్యయముల పెట్టుట మామూలైయున్నది. దేవాలయములందు, మతములు, సంస్కృత, వేదపాఠశాలలఁబోషించుట మానివైచిరి. ఇందుకల్ల రాదగిన ధనమును ఈయద్యమమున కుపయోగించుట భావ్యము.

నూరుపుర్రయందును, వివాహాది కార్యముల యందు వ్యాపారములయందు రాదగిన లాభములలో కొంతభాగమును, గ్రామములలోని కొలగారముకల్ల వచ్చు వరుంబడియు, లోనగు వాదాయములచే గ్రంథాలయోద్యమము వ్యాపనము కాగలదు.

ఆంధ్రోద్యమ ప్రారంభమొదిగ యాంధ్రజేతమున నూతన శక్తి వ్యాపించినది. కామ్యాధ్యములకు శక్తిసాధనము లావశ్యకములు. ఘనకార్యములు త్యాగయంత్రములై యున్నవి. కీర్తిఘన కార్యములవలల బడయవచ్చు. గతించినను సజీవులుగాఁ జేయునది కీర్తి యైయున్నది. కీర్తిశేషులుగాఁ జేయునది కారదాలయములై యున్నవి. ప్రస్తుతమున కార్య శూరత్వమునకు శక్తిఁజాలక వాక్ప్రాధియతో జరింపఁబడు గావకీ యాది సభలవలెగాక, కార్యశూరులై గ్రంథాలయములు వెలుగుచున్నవి. ఆంధ్రప్రతికాధిపతియగు శ్రీకాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుగారి నడుపుతీరుణమున సృరణకువచ్చుచున్నది. “గ్రంథాలయప్రతినిధులు కార్యశూరులుగాని వాక్పాఠులుగారు. వ్యయం సహాయవలంబులుగాని నివేదనాంబులుగారు. త్యాగపరులుగాని స్వాధీనరులుగారు; సేవానిరతులుగాని లాభార్థులుగారు. మాతృభాషాభిమానులు గాని, మాతృభాషా నిరపేక్షులుగారు.”

వారి యుపన్యాసానంతరము నెల్లూరునా ప్రవృత్తులగు ఎక. రామచంద్రరావుగారు ఆగ్రహుని యెన్నికను ప్రతిపాదించి, వారి గుణగణములను పేర్కొనిరి. కొందరు దానిని బలపఱచివేసుక వానికొలను నుబ్బరావుగారు అగ్రాసన పులంకరించి తమ ప్రారంభోపన్యాసమును చదివిరి. వారి యుపన్యాసమునండి క్రింది భాగములు ముద్రితము:

పూర్వము గ్రంథాలయములు లేవని కొందరి యభిప్రాయము. కానిఅది వాస్తవముకాదు. ఇంగ్లీషులో లైబర్ అనగా పుస్తకము. అట్లేకోశకాగ్ర గ్రంథమని మన భూద్యులు వ్రాసిరి. కోశశబ్దమునకు కొన్ని కన్ఠపులుండు భాండవని పేరు. గ్రంథాలయమనగ నులభగ్రామ్యమగును. కాని కోశశబ్దము సమాజనము. గ్రంథాలయములు పుస్తకములచే నింపబడియున్నవి. పుస్తకములు వాక్యములచే వాక్యములు పదములచేతను పద

ములు అక్షరములచేతను, అక్షరములు ప్రమామములచేతను ఉత్పత్తికాబడినవి. ప్రమామము ఈశ్వరపర్యామపద మన జడుమన్నదని వెద్దలుచెప్పుదురు. పాశ్చాత్యులు అక్షరములు సాంకేతికపదము లందురు. మనవారు సమాజకారణములచే నక్షరముల నేర్పరచిరిగాని, సాంకేతికములు, గావు. “ఓం” కారము పరబ్రహ్మము. ఆక సమానందీ కేబిరూపమున వెలువడినది. ‘అ’ కారము వారాయణుని జగభిధానము. వేదపుట ‘అ’ కారముయొక్క గుడులు ‘ఆ’ కారముయొక్క పంపు అంగిరి. అట్లే ఉ కారమును వ్రాసిరి. ఓ కారము. కేవలము సాంకేతికము కాదు. ‘ఇ’ కార ‘ఉ’ కార స స్కృతశబ్దము ‘ఉ’ రూపము ‘ఓ’ క్రింది భాగము. ‘అ’ కారము యొక్క గుడిలోమొకటి, ప్రభాగము. పాశ్చాత్యులు వారి యక్షరములకు కొండ గుర్తులు పెట్టిరి. మహారు అక్షరముల నుపాసనచేసినారు. ఇప్పుడు దాని నెరుగక, యువబాలాక్షరముల దైవస్వరూపమును మరచినారు. కావున అక్షరసమామామగు పుస్తకములకు సరస్వతిరూపము కల్పించి పూజించుచున్నారు. అక్షరముల వినియోగము తెలిసినవారు మాత్రగ్రంథములగు వేదాదులు వ్రాసిరి. తిర్పాటి కన్ఠులు అధ్యపనకై వ్రాసిరి. పిమ్మట కామ్యమునకై వ్రాసిరి. ప్రయోజని రహితమగు గ్రంథములు వెలువడ సాగినవి. అందుచే భాషయు, సర్వమును నశింపసాగెను. ఇందుచేత కోశములు అనాదినుండి వచ్చినవి. ‘లిపి’ అనాదినుండి రాజేదని కొందరి అభిప్రాయములు వారిలో నే నేకీభవించుటలేదు. పూర్వము ప్రతివానికిని విద్య తెలిసియుండెను. రామాయణమునందు నిదగ్గనములు వెక్కులుగలవు. శీఘ్ర, గీతి, శిరక, కదిపి (వ్రాసినచదువువాడు) అర్థభాషములను భిన్నములు గల్పించుచు అమితదోషమును గల్పించుచున్నాడు. ఆగ్రంథమగు రామాయణమున అంజనేయులచేతనే రాములవారిచ్చిన యంగరము వై వ్రాసిన అక్షరములవలనే శ్రీరాములవారి యంగరమని నీతాడవి కనిపెట్టెను. ఇట్టి నిదగ్గనములు యనేక గ్రంథముల యందనేకచోట్ల గానవచ్చుచున్నవి. ఆదికాలమునుండి లిపి యుండినదిగాని, తరువాత పుట్టినదిగాదు. ఇప్పుడు లైబ్రరీ యాన్ అనగా కోశాచార్యుడుకాదు, పుస్తకములకు కాపాడువాడు. పూర్వము కోశమునుజరిని ఆచార్యులైరి. ప్రతియోచార్యునివద్ద కోశములుండెడివి. ఇట్టి యాచార్యులయితే కోశములనేకములు శతశముండు యుండెడివి. శింకరాచార్యులు, రామానుజులకాలమున అనేకకోశము లుండెను. రామానుజుడు కార్తీకరమనందలి కోశములను జూచి భాష్యము వ్రాసెను. కోశరక్షణము ఈ కోశములు మహమ్మదీయులకాలమున నశించెను. ఆంధ్రజేతమున ముక్తము రక్షింపబడెను. తంజావూరు, విజయనగరములందలి కోశములు ఆంధ్రకోశములు. అరవజేతమునందు సహితము ఆంధ్రకోశము లుండుట ఆంధ్రుల భావ్యిని వెలిబుచ్చుచున్నది. అనేక గ్రంథములు వివిధ పాశ్చాత్య జేతములకు గొంపోబడినవి. పేరులు సహితము తెలియని మన గ్రంథము లనేకములు జర్మనీ, మొదలగు జేతముల నలంకరించి వారికి ఉత్తేజమును కలిగించుచున్నవి. ప్రస్తుతము జర్మను అపయోగించు యద్ధసాధనములలో అనేకములు మన భారత పర్వములలో వ్రాయబడినవి మనకు తెలియని గ్రంథములు అనేకములు లిఖిత రూపముగ రామబాణములపాలై బడియున్నది. వానిని స్వీకరించుటయు, నకలు వ్రాయుటయు గ్రంథాలయముల కర్తవ్యమై యున్నది. మరియు, ఇట్టి అపూర్వ లిఖిత గ్రంథములను గ్రంథాలయాధికారులకు వెలిపి, అవ్యానిని ప్రచురించుటయు జేయవలెను.

ముద్రణము వలన విద్య ఎక్కువ వ్యాపించెను. కాని నిజమైన విద్య వ్యాపించుటలేదు. ఆత్మ నికాసము గలిగించుటకు మారు, నాశనమును గలిగించుచున్నది. విద్య అనేకరూపములు కాని, అన్ని బాతులవారును తమ జాతివిద్యను నభ్యసించవలెను.

పుస్తకము లెట్లు చదవవలెను:—ఎక్కువ పుస్తకము లుండినందున చక్కగ జీర్ణించుకొనుట కవకాశము లేకున్నది. కాన చక్కగ వివర్ణనజేసిన గ్రంథమును, చక్కగ జదివి జీర్ణించుకొనవలయును.

గ్రంథవిమర్శ, ఎట్టి పుస్తకములు చదవవలెను?—

(1) చూపున కింపుగలిగించునది, చూచుటకు రవ్యముగనన్న చదువుట కిష్టము లేనివారు సహితము బోధాన సభిషించురు. బోధానిన విషయమును గూడ బాడ నభిషించురు కాన జ్ఞానము గలుగవచ్చును.

(2) గ్రంథాలయాధికారి పుస్తకముల విమర్శించి మంచిచెడ్డపుస్తకములను వేరుచేయవలెను.

(8) గ్రంథాలయధికారులు ప్రస్తుతము గ్రంథకర్తలకు చెదల పురగలవలె ప్రకటించుచున్నారు. తేజమునందు ఆ గ్రంథాలయములు ప్రజలముందు. అట్టియేలా అనేకం బులు మిథ్యాగ్రంథాలయములై యున్నవి. గ్రంథకర్త ప్రభు కణముకు వెయ్యిగంపుటలు అనేక యుచున్నగా పంపుమని కోరు గ్రంథాలయములకు ప్రభులను పంపించు గ్రంథకర్తయే గ్రంథ ముద్రితముగ ఆయన అప్పుడు నిజపుచున్నారు. అందుచే గ్రంథకర్తలకు ప్రోత్సాహము లేక గొప్పగ్రంథములు వెలువడకున్నవి. గ్రంథాలయముల వారు గ్రంథకర్తల ప్రోత్సాహపరుపవలెను.

పుస్తకములు చదువుటవలన లాభము లనేకములు గలవు. గ్రంథముల చదువునప్పుడు ఆనగ భారతాదిగ్రంథము లను చదువునప్పుడు చూచి విని కనని ప్రజ్ఞములను విషయ ములను బోధనాదినీతులచే మనోమార్గమును వికసితముయ న్నవి. మిత్రులవలె మెలగుచున్నవి. జ్ఞానమును ఆర్జించుట యందు అన్నిభాషలయందు పుస్తకములసహితము జయవ దున్ను. శ్రీ విలయిన మార్క్సభాషయగు సంస్కృతమునందు ఉండు జ్ఞానమంతయు దేశభాషలయందు తర్జుమా చేయలేదు. భాషాంతరీకరణమువలన సారము పోవుచున్నది. మూలమునందు చక్కగా బోధపడినట్లు భాషాంతరీకరణములవలన యేర్పడిన పుస్తకములవలన బోధపడదు. ఆయనను మూలమునందే అభ్యాసములేవారు భాషాంతరీకరణములయన పుస్తకములను చదివి జ్ఞానము సంపాదించునట గాన వివిధభాషల గ్రంథములను గ్రంథాలయములవారు సేకరింపవలెను అట్టి గ్రంథములు అందు గ్రంథాలయములవలన సర్వసంక్షేమాలు నివర్తయగును.

జ్ఞానవ్యాపనము:— పుస్తకముల జదివి, నాటకముగను పారికధగను మరేయే రూపముగ నైనను విద్యావ్యాపనము సామాన్య జనులయందు గలిగించి, జనులను జ్ఞానవంతులుగ చేయ వలయును.

కాలాతీతిమైనందున విషయనిర్ణయక సభ నిర్వించి సభ నాటికి ముగించబడెను.

మరునాడు తిరిగి సభ జరిగి గ్రంథాలయములకు సంబంధించిన తీర్మానములు జరిగినవి. వాటిలో ముఖ్య తీర్మాన ములను వివరించుచున్నాము. నెల్లూరు మండలములలోగ్గి గ్రంథాలయములకును కలెక్షనరులకును లోకము బోధులు ముగిసిపోలితేలు ద్రవ్యసాహాయ్యము చేయుటకు సదుపాయ ములను కలిగించవలయుననియు రిజిస్ట్రేషను రుసుములో నిమిత్త ము కాకుండ గ్రంథాలయమును రిజిస్టరు చేయించవలసినదని యు బోర్డుపాఠశాలల గ్రంథాలయములను గ్రామజనలకు పయోగపడునట్లు చేయవలయుననియు, పాలకులు ప్రకటించు ఆరోగ్య, పారిశ్రామిక విషయక ప్రచురములను, జిల్లా శాస్త్రములను ఆంధ్రమునందు ప్రకటించు గ్రంథపట్టికలను గ్రంథాలయముల కిన్నికీటిని సుచితముగ నిర్వహించవలయుననియు సభ వారు పాలకులను ప్రార్థించిరి.

నెల్లూరుమండల మధ్యమున అనుకూలమైన స్థలము నందు ఆంధ్రభాషయందు ప్రచురింపబడు గ్రంథముల సన్ని టిని పత్రికల సన్నిటిని చెప్పవట్లు ప్రాధ్యులిఖిత పుస్తక భాండాగారమందలి యితర అమూల్య గ్రంథప్రతుల సన్నిటిని చెప్పి నెల్లూరు మండలమందలి యితర గ్రంథాలయములకు సాహాయ్యభూతముగ నుండునట్లు గ్రంథాలయము నొక దానిని ప్రభుత్వమువారు నెలకొల్పిట ఆత్మనిశ్చయముగ నుక అట్టి గ్రంథాలయమును త్వరలో స్థాపించుటకు ప్రభుత్వము వారిని సభివారు కోరిరి.

విద్యాభ్యాస సంబంధించిన ఉద్దేశ్యగ్రంథాలయగర్త నుండు నట్టి మ్యాజిక్ లాంటిరు మొదలగు పరికరములను ఇనసామాన్యమునందు విద్యాభివృద్ధిని చేయుటకు గ్రంథాలయములకు యిజిద్యు యేర్పాటులను చేయవలయును.

నెల్లూరు మండలమందు గలతలను గ్రంథాలయోద్యమ మును వ్యాపింపజేయుటకై సంచారకార్యదర్శిని యేర్పాటు చేయుటకు కావలసిన ద్రవ్యమును సమకూర్చుటకు అందరును సహాయపడుదురని జనులందరిని సభ వారు ప్రార్థించిరి.

పకటన.

దెజవాడలో నాకవిమను కొట్టులోనుంచి నాపేర పొన్నూరు కాపురమును అవ్వారు బ్రాహ్మణుడు మధ్య వెంకట కృష్ణయ్యయన్ను, పెండేల కాపురమును చింతలపూడి విశ్వ నాథయన్ను రు 2000-0-0 లకు 12-8-1918 తేదీన ప్రాసిన ప్రామిసరీ నోటు పోయినది. సదకు నోటు తెచ్చిఇచ్చేవానికి తగు బహుమానము ఇవ్వబడును. మరన్ని ఆ నోటు ఎవ్వరు న్ను బ్రాంసఫరు పొందకూడదు. (1881)

దెజవాడ. చందూరి నాగభూషణం. 9-9-1918

పోరు నెంటు జారి గెజటు

భాక్ బహుద్దూర్ మహమ్మదు ఆజఉద్దీన్ ముస్సేక్ సాహేబు బహుద్దూర్ గారు రిజిస్ట్రు బోర్డు నాల్గవసభ్యులు గను, ల్యాండ్ రివీన్యూ కమిషనరుగను నియమింపబడిరి.

కృష్ణజిల్లా పోలీసు డిప్యూటీ మాఫరియేండ్లెంటు ఆ క్లింగు నూరియేండ్లెంటు గాది రాజగోపాలరావు గారు గోదావరిజిల్లా పోలీసు మాఫరియేండ్లెంటుగారి వెంకటరాజు అసిస్టెంటుగ నియమింపబడిరి.

నాళుడు వడ్డ్య నాథము పెట్టి, మహమ్మదు ఫాసిఉద్దీన్ సాహేబు బహుద్దూర్, క్రిమాక్ లేదీన్ మహమ్మదగార్లు బరం పురము సైమలు మేజిస్ట్రేటుగ నియమింపబడిరి.

డిప్యూటీ కలెక్టరు పి. కామరాజుపంతులు గారికి మూ డక్షిణములు జీతమువీడ నెలవొసగబడినది.

చెన్నపురి ఆహారపదార్థములు సరఫరా డైరెక్టరుగారి సహాయకారిగ సారుకై కృష్ణమాచారియ్య నుండరాచాల్ గారు నియమింపబడిరి.

గోదావరిజిల్లా పెద్దాపురము తాలూకాలోతేరిన జంగం పేట యూనియనుండి రాజాముపేట, రామవరముగ్రామ ములు తప్పించబడినవి.

విశాఖపట్టణముజిల్లా నరసింహపల్లి యూనియనుకు 8 గురు పంచాయితీదారులు నియమింపబడుటకు ఆంగీకరింప బడినది.

గుంటూరుజిల్లాలోని ఈదులపల్లి గ్రామము 1919 సంక త్వరము ఏపెటెనెలనండి యూనియను చేయబడుటకును 7 గురు పంచాయితీదారులు నియమింపబడుటకును ఆంగీకరింప బడినది.

ఉప్పలపాడు రామచంద్రరావుగారు కర్నూలు మ్యూనిసిపల సభాసభ్యులుగ నియమింపబడిరి.

జూటూరు రామయ్యరెడ్డిగారు కర్నూలు మ్యూనిసిపల సభాసభ్యులుగ నియమింపబడిరి.

ఉప్పు నారాజురాజుమూర్తి నాయుడుగారు విశాఖపట్టణము మ్యూనిసిపల సభాసభ్యులుగ నెక్కొనబడిరి.

మమ్మతా చిన్న నారప్పరెడ్డిగారు ఆనంతపురముజిల్లా గుత్తితాలూకా బోర్డుసభ్యులుగ నియమింపబడిరి.

గణపతి అగ్రహారము నీలకంఠఅయ్యరు రామనాథ అయ్యరు అవరుమళ్ గారు ఆనంతపురముజిల్లా ధర్మవరము తాలూకాబోర్డు సభ్యులుగ నియమింపబడిరి.

రాజుకోండ వెంకటస్వామినాయుడు గారు మదనపల్లి తాలూకాబోర్డు సభ్యులుగ నెక్కొనబడిరి.

బి. రంగయ్యరెడ్డిగారు గూడూరు తాలూకాబోర్డు సభ్యులుగ నియమింపబడిరి.

టి. రాజగోపాలాచార్యయారు ఆవరుమళ్ బి.వి. బి. ఎల్, గారు పాలా అస్సాస్వామిగారి సానే లా కళాకాలా పాధ్యాయులుగ నియమింపబడిరి.

ఎన్. రామస్వామిఅయ్యరు బి.వి. బి.ఎల్, గారు లా కళాకాల అసిస్టెంటు ప్రొఫెసరుగ నియమింపబడిరి.

స్వామిఅయ్యరు శంకరఅయ్యరుగారు రెండవగ్రేడు అసిస్టెంటు ఇన్ స్పెక్టరుగ కోనాడసర్కిలుకు మార్చబడిరి.

భీమవరము డిప్యూటీకలెక్టరు తిలారి. వి. గోపాలరావు నాయుడుగారు అపీలుకేసులలో సాక్షివిచారణలు తమ స్వహస్తములతో వ్రాయుటకు అధికారము పొందిరి.

వేలపు నోటీసు.

రిజి గుణ్ణముల పవరు గల రవ్వకాయల్ యంజనుతో సంబంధించిన వాల్లర్సులల్లర్ వగైరా యావత్తు రయినుమిల్లు సామానులను, అందుకు సంబంధించిన గోదావునన్ను 1918 సం. అక్టోబరునెల 10వ తేదీని కయికరగ్రామంలో సదకు మిల్లువద్ద ఉదయం 8 గంటలు లగాయతు సాయంకాలం 5 గంట వరకు పాడవుతును.

మ.రా.

(1) పాడవలచిన వాని ముందుగా శ్రీకృతిగారి వద్ద రు 1000-0 వెయ్యిరూపాయలు ధరావత్తువుంచి పాడవలెను.

(2) ఆఖరు చూటదారువై పాటకొట్టి వేయబడిన వెంటనే పాట మొత్తంలో నాల్గవంతుసామ్మయిచ్చివేయవలెను.

(3) కొడువసామ్మ పాటతేదీ లగాయతు 1 నెలకోజు లలో యిచ్చివేయవలెను.

(4) అట్లు నెలకోజులలో యివ్వక గడపిన యెడల ఆద్యాన్న సామ్మ తిరిగి యివ్వ బడ క మిల్లు తిరిగి యెలం వేయించి నష్టము పాటదారునిపట్ల వసూలు చేయబడును.

(1321) కందుకూరి లక్ష్మయ్య.

శ్రీకృతి కైకరం, ఏలూరుతాలూకా, కృష్ణా డిస్ట్రిక్టు.

దేవస్థానములు

దేవస్థానములు మున్నగు ధర్మసంస్థానములకు వర్తిం చు యీ క్రిందినియమములు ప్రభుత్వమువారిచే సంగీకరింప బడినవి:—

(1) డిప్యూటీ కమిషనరు డివిజనుకుగాని, తాలూకా కు గాని యొకసలహా సంఘ మేర్పరుపబడవలెను.

(2) అందులో 8 గురు కంటే తక్కువగాకుండగను, 7 గురుకంటే యెక్కువగాకుండగను ఆనధికారికభ్యు అండ వలెను.

(3) కలెక్టరు అధికారమునకు లోబడిన డివిజనులు అఫీసరు యీ సంఘనిర్మాణము గావించి సభ్యులను నియ మించును.

(4) ఈ ధర్మసంస్థానములు యెక్కువగా నున్న స్థల ములయందు నిరసించు వార లే సాధ్యమైనంత వర కిందు సభ్యులుగ నుండుర.

(5) ఈ ప్రతిష్ఠాపనములన్న ప్రజ్ఞేములనుండి, వాని లోట్రస్టీగాగాని, మానేజరుగా గాని సభ్యుడుగ గాని సంబం ధములవా రిందు సభ్యులుగా నుండరాదు.

(6) ప్రతిసభ్యుడును 5 తక్కినవారు తనపదవియందుం డును. కాని, యే సభ్యుడైనను తన కార్యనిర్వహణమును జే యకుండినగాని, మరియేకారణముచేనైన సంఘమున నుండుట కనర్హుడనిగాని తోచినయెడల డివిజను అఫీసరు, కలెక్టరు అధికారమునకు లోబడి, ఆతొ సభ్యత్వమును తొలగించి, ఆస్థా నమున నింకొకని నియమింప వచ్చును.

(7) ప్రతిసంఘమును, తనసభ్యులలోనుండి యొక అధ్యక్షుని యెన్నుకొనవలెను.

(8) ఈ సంఘము వారు అధ్యక్షునిములమున లోకలు ఏజెంట్లలో కార్యక్రమమును జరుపుచుండునలెను.

(9) అధ్యక్షుడు ఇతరసభ్యులతో ఆలోచించి, సభ సమావేశకాలమును, ప్రజ్ఞేమును నిర్ణయింపవలెను.

(10) సంఘమునందలి బహుళ సంఖ్యాకులు సభాకార్య నిర్వహణమునకు సరిపోవునట్లు పరిగణింపబడుదురు.

(11) రెవిన్యూబోర్డువారు నూచించురీతిని యాకమిటీ వారు తమ కార్యక్రమమునందలి విపులవిషయములను రికార్డు చేయవలెను.

(12) ఈ సంఘము వారి క్రింద విషయములలో నధికారము కలదు:—

(ఎ) ఈ సంఘ మున్న స్థలములోని ప్రతిష్ఠాపనమును వత్సరమున కొకపర్యాయమైనను యొక సభ్యునిచే పరీక్ష చేయించుట.

(బి) ప్రతిష్ఠాపనముల యాజమాన్యము పరిగ లేకున్న టువంటి విషయములను పరిశీలించుట.

(సి) వీని పరిపాలనమునందలి లోపములను లోకలు ఏజెంట్లకు తెలియజేసి, తన అభిప్రాయము నాతనికి వెలుపుట.

(డి) లోకలుఏజెంట్ల కోరికమీద యీ ప్రతిష్ఠాపనా థిని పరిశీలించి, తత్సంబంధసాఫలితము నాతనికి బంపుట.

(ఇ) ఈ ప్రతిష్ఠాపనమునుండి పరిపాలనముకై బ్రష్టీలతోడను, మానేజర్లతోడను సంప్రదించుట.

మదరాసు అండుసదరకమరాటా రైల్వే కంపెని, లిమిటెడ్

(ఇంగ్లాండులో ఇంకొక్కేటు చేయబడినది.)

నో టీ సు

తిరుమల బ్రహ్మాత్మవము.

1918-వ సంవత్సరము అక్టోబరుమాసమున తూర్పు తిరువతికి సమీపములో నుండు తిరు మలలో జరుగబోవు బ్రహ్మాత్మవమునకు బోవ నిచ్చుగించునా రెల్లరకు ఇందుమూలముగ తెలియ జేయడ మే మునగా:— రాక్షసిబాగ్గు దొరకుట చాల దుర్లభముగ నుండుటచే మఱికింత ఇతర ముఖ్యవ్యాపార ముండుటచేతను వై బ్రహ్మాత్మవ మునకు బోవువారలకు అదనముగ వ్యాసంజరు బండ్లను గాని, ప్రత్యేకపు బండ్లను గాని వేయు టకు ఏలులేదు. కాన వై మహాత్మవమునకు పో నుద్దేశించువార లందరును దీనిని గమనించ వలయును. (1326)

ఈ నివేదికమున నూచింపబడినవి. ఇండియా దొంగతనమునందు బాధ్యతాయుక్త సభ్యులు ప్రజాయుక్తస్వాయత్త విభజనలో నుండవలయునని. ప్రజాయుక్తవియముల మంత్రి యధికారమున నుండవలయును. వీరికి ఆర్థికాధికారము గూడ ఉండవలయును. ఆధినివేతముల వోలె (డొమినియను) ఆర్థికస్వాతంత్ర్య ముండవలయుననిరి. కాని బ్రిటిషు సామ్రాజ్యాలితములులను మాత్రము ప్రాముఖ్యము నీయవలయును. సాంగ్రామిక, రాజకీయ, సంధి, రక్షణవియముల యందు మాత్రము రాజప్రతినిధి గారికి ధ్రువపపత్రాధికార ముండవలయును. (నిర్ధారణాధికారము) జత్యక సరకాసనము లన్నియు ఒకసంవత్సరముకంటె ఎక్కువకాలము ఆచులులో నుండగూడదు. సామ్రాజ్యకార్యనిర్వాహక సభ్యులును ఆంగ్లేయ భారతీయోద్యోగులు సమానముగ నుండవలయును. వీరు సకమువారు సక ముండవలయును. క్రొత్త కాసనపథను నిర్మించిన నాలుగుమాసముల లోపుగ రాజ్యప్రతినిధిగాని గవర్నరుగాని కాసననిర్వాహకపథను ఎత్తివేయవలయును. క్రిమికవున్సులుసభ నక్కఱలేదనిరి. క్రొత్త సభల ఆఫ్యక్షనును, ఉపాధ్యక్షుడును ప్రజానియమితులుగ నుండవలయును. కాఖాధికారరాహిత్య మగు కార్యనిర్వాహక సభ్యులు బుండగూడదు. హోదాయందును, జీతమునందును కార్యనిర్వాహకసభ్యులలో నుండులు సమానముగ నుండవలయును. ఇండియా కార్యాలయము ఆలోచనపథగా నుండవలయును. ఇందులో 8 గురు సభ్యులు బుండవలయును. అనధికార సభ్యునియెదురు లగు సభ్యులు 4 గురు భారతీయులు బుండవల

యును. నియోజక అసభిభాగవత్సభ్యులు ఇండియా కాన్ గ్రెసులకు ముగ్గురు భాగవత్సభ్యులు జేందవలయును. పారసీకోవ్యగమున నూటికి సాఢ 1-50 మంది భారతీయు లుండవలయును. భారతీయ ప్రెస్సుమున కమిషనుదేవులలో (ప్రెస్కోవ్యగము) నూటికి సాఢ 1-25 మంది భారతీయులు నియమించవల యును. లక్ష్యజపురహన జరిగిన జేరియమహాసభయందు నేరీయమహాసభవారును, మన్సియరీగువారును నిశ్చయించిన గ్రామీణ భాగవత్సభ్యులందు మహమ్మదీయ ప్రతినిధు లుండవల యును. నియోజకవత్సభ్యుల భారతీయభ్యులందు ఈ నివే దికమున సంతకములను జేసిరి. పాశ్చాత్య పాణిజ్య సంఘము తరపున విరక్త ప్రెస్సు, హాగూర్లు ప్రత్యేకనివేదికమును సమ ర్పించిరి. వీరు పాశ్చాత్య నియోజకవత్సభ్యులు కోరిరి. ప్రస్తుతము ఇండియా దొరతనమున గొప్పమార్పును జేయుట ప్రమాదకర మనిరి. ఇస్టింగుట తంచాయితీజేసిన నూచనలే చాలుననిరి. మాంటాగ్యు మెల్బూర్న ఫర్డు సంస్కరణములు కొన్ని విషయ మలందు ఇస్టింగుటనుగారి నూచనలను మించిపోయినదనిరి. అసభిభాగవత్సభ్యులు ఇంటికంటె ఎక్కువగ నుడువుచున్నారు. ఈ నివేదికమున జేవాల్సలేసీవారలో కొంతమంది భిన్నా భిప్రాయాలై యున్నారు. ఇందులో ముఖ్యముగ పంటలు కపరీగార్లు భిన్నముగ తమ యాద్యేశ్యములను స్వకీరించిరి ఇటీవల బొంబాయిలో జరిగిన ప్రత్యేక జేరియమహాసభలో చేసిన తీర్మానమును తమ నివేదికమున జొనిపిరి.

జొంబాయి వర్తకుల యభిప్రాయము.

భారతీయవర్తకసంఘమువారు సాధారణసభ ముగిసిన పిదప అసాధారణసభను జరిపిరి. మాంటాగ్యు సంస్కరణము లను గూర్చి ఇండియా ప్రభుత్వమువారికి సమర్పించుచోవు చిత్తు తీర్మానమును అభిప్రాయమును అంగీకరించవలయుననిరి. అచ్చుపత్రము లిడివలకే జరిపివేట్టుబడినది. కార్యనిర్వాహక సభివారు తియరుజేసిన చిత్తుతీర్మానమును అంగీకరించవల యునని అనాటి సభాభ్యుద్యమం ఒక తీర్మానము నుపపాదించెను. జె. వి. వెటిటూగారు తీర్మానమును బలపరచిరి. బొంబ యిలో జరిగిన భారతీయ వర్తకసంఘమున జరిగిన సభయందు ఈతీర్మానమును కొలదిమార్పులతో ఏకగ్రీవముగ అంగీకరించిరి.

విల్లింగ్డు ప్రభువుగారు.

ప్రభువుగారు చెన్నపురి కర్రరంగు నియమింపబడిరి. వీరు బొంబాయినుండి అంగ్ల జేరియమున వెళ్లి ఆటనుండి మరలి వచ్చి చెన్నపురి కర్రరంగు పదవిని స్వీకరించెదరు. కర్రరంగు పదవులలో భారతీయమే లేదు. ఎక్కువకాలము కర్రరంగుగా నున్నవారే వైతరగతివారుగా భావించబడుదురు. బొంబాయి నుండి గొప్పరాష్ట్రమున దీర్ఘకాలము శ్రేష్ఠతమము గ గ వర్తకుల గ పరిపాలించిన పిమ్మట మరల చెన్నపురి రాష్ట్రమునకు కర్రరంగు నియమించుట అపూర్వవిషయము గాని దానినిగూర్చి కొంతవర్ష కవకాశము కలుగును. విల్లింగ్డు ప్రభువుగారు బొంబాయిరాష్ట్రమున రిక్త వత్సరములుండిరి. ఈకాలమున చాల కుటుంబకన్యములును ఇతర బాధ్యత లునుగూడ నుండినను. అట్టివో అంత్యమున విరామము విశ్రాంతియు నుండటం సహజము. ప్రభువుగారి కిచ్చు డెట్టివిశ్రామమున కవకాశమేలేదు. అవిశ్రాంతి అయిన కనకరమైననుగూడ స్వ భర్త నిర్వహణాధ్యక్షమున పదవికొనవలసినదని చెన్నపురి రాజధానికి ఈ దారనిశ్చితభావులును సంయోజనవిభులును నగు ప్రభువుగారికి సమర్థులు కర్రరంగుగా వెంటనే నియమించ బడవలసిన అవసరము కలిగినది. చెన్నపురి రాజధాని వెనుక చాలాదూరముగా పరిపాలింపబడుచున్న ప్రభువు పరిపాలనమును కలిగియుండెను. ఇచ్చుదారాష్ట్రమున దేశములనును బ్రతుకుల కును గల విరోధభావముకంటె జేరియుంటే జేరియుంటే విరోధభావము చాల హెచ్చుగానుండెను. ఈ విరోధభావము విస్తరితజేయబడుచున్నది. దీనిని వెంటనే నివారించజేయవలె ను. ఇందులకు ప్రభువుగారిని నిధులను సమర్థులనుటచే సార్వ భౌములు ప్రభువుగారిని కోరిరి. ప్రభువుగారి రధిక విశ్రాంతిని కేవల భిన్నరంగ కార్యాచరణమును కోరినను ధర్మాచరణ దీక్షలనునే వారిందుల కోరికరించి. యోధుడు కవచ బసర్జ నా నంతరిముననే ప్రతీకరింప గానుచున్నాడు. ఈయోధువుగవు దింకను సుత్రానుగుణి యుండెను మా రాష్ట్రమువారికి ప్ర భుదంపతులను గూర్చి కలిగిన కృతజ్ఞతలను కేవల కేవలదేవతలందలము. దొరతనమువారికిని ప్రజలకును ప్రతి కూలభావ మధికముగా నున్న తనజమున ప్రభువుగారు బొం బాయికి వచ్చిరి. ప్రభువుగారి యుదారభావములను సాను భూతి సహకారముల కలనును జేరి పోతాచరణా సక్రమము ఆ భావములయొను తొలగిపోయినది. అంతలో యోధభార మతి తయించినది. యోధులను సమరాష్ట్రమున నీప్రభు దంపతులు చేసిన ఘనకార్యములను. కొనియాడ కేక్కుము గాదని ఇండియా ప్రతిక ప్రాసినది.

బొంబాయి భారతీయ వర్తకసంఘము.

రాజకీయ సంస్కరణములను గూర్చి వీరు తమ అభి ప్రాయములను దొరతనమువారికి తెలిపిరి. స్వపరిపాలన సామర్థ్య ము భారతీయులకు లేదనుట సమాచితముగాదు. వెదరాష్ట్రముల వారికి ముఖ్యముగా నట్టి సామర్థ్యము కలదు. రాష్ట్రీయపరిపాలన మున సంస్కరణములు సరిగ పనిచేయునంతవరకును ఇండియా దొరతనమున మార్పు కలుగగూడ దనుట సమాచితముగాదు. ఇండియా రాష్ట్రీయ దొరతనములం జేకకాలమున శభివృద్ధి కలుగవలెను. ముఖ్యముగా వాణిజ్య పరిశ్రమల కట్టి అభివృద్ధి అత్యవసరము. విజేత నుంకములు ఇనుపదారులు మున్నగు ము ఖ్యవిషయములు కలవు. ఆర్థిక శాస్త్రానుక విషయములనెత్తు కొనకుండుట కోచనియము. ఇండియా దొరతనమున ఇండియా సభ్యునియొక్కయు, ఆశీచన సంఘముయొక్కయు పరిశీల నము క్రింద పరిశ్రామిక కాళి శేర్పరుపవలెను. ఆ లోచన సంఘమున భారతీయులు హెచ్చుగా నుండవలెను. అన్ని రాష్ట్రముల పరిశీలనలు నుండవలెను. భారతీయవర్తకులు వాణిజ్యసభలలో బ్రటిషువర్తకులకంటెనే గాక జర్మను జపాను వర్తకులకంటెను గూడ కనిష్ఠముగా చూడబడుచున్నారు. భారతీయులు కానివారికి గల ఆర్థిక పనులవలన భారతీయులకు ఆర్థికముగ చాలనష్టము కలిగి యుండెనేగాక సర్వవిధముల భారతీయ వర్తకులకు ప్రబల మనస్తాపకారణముగా నున్నది. పోటీలో భారతీయ వర్తకులు పాశ్చాత్య వర్తకులతో నిలకజాలకుండుటకు గల వెక్కుకారణములలో అధికారులకు సంగతులను తెలిపి సదు పాయములను బడయుటకు పాశ్చాత్యులకుగల సదుపాయ ములు భారతీయులకులేవు. ఇట్టి స్థితి తప్పక తొలగవలెను. విజేత నుంకములను సంఘులను సుసజ్జిత భావత్వకరల కనుకూలముగా చేసికొనుటకు సంపూర్ణావశ్యక తలను కలిగించి జేయుల విశ్వాసమును బడయవలెను. ప్రస్తు త మట్టి అధికార మత్యవసరముగా నున్నది. ఆర్థిక స్వాతంత్ర్యము మనకు లభింపవచ్చుచో ఈ పోటీలో విజేత్రు సరుకు లీ జేకమున నిండిపోవును. కొంచెము తలఎత్తుచున్న కొద్దిసంఖ్య గల పరిశ్రమలుగూడ నశింపగలవు. కాని ఆర్థికస్వాతంత్ర్య ప్రకటనమును పార్లమెంటువారు చేయవలెను. అదిలేవన్న సంస్కరణములవలన ప్రయోజనముండదు.

బొంబాయిలో విషజ్వరము.

గత ఆదివారమునాడు దయము రి గంటలు మొదలు సోమవారమునాడు దయము రి గంటల వరకు 24 గంటలలో 712 గురు చనిపోయిరి. వీరిలో హెచ్చుమంది బీదలును మధ్యతరగతుల వారును స్త్రీలును పిల్ల లును హెచ్చుగా చనిపోవుచున్నారు. ధనికులలోగూడ మరణ ములు కలవుగాని తక్కువగా నున్నవి. ఈ వ్యాధి హెచ్చుగా నుండుటచే అక్టోబరు నెలలో జరుగవలసిన వైద్యశాస్త్ర పరి క్షులను నవంబరు నెలలో జరుపుటకు బొంబాయి విశ్వవిద్యాలయమువారు నిశ్చయించిరి.

బొంబాయిలో విషజ్వరము.

ఈ నెల 2 వ తేదీని వెల్లింగ్డు ప్రభుదంపతులును పోతీను కమిషనరు హెల్తు ఆఫీ సుగురును నగరమునందలి వైద్యకాలల నన్నిటిని పరిశీలించిరి. విషజ్వర బాధితుల సం దరిని చూచిరి. పిమ్మట సేవకసంఘములోని జోషీగారితోగూడ పాశ్చాత్యుల హిందువుల శ్మశానవాటికలకు పోయిచూచిరి. రోగులసంఖ్య హెచ్చుగానుండుటచే నైకోవ్యగములు 500 మంది రోగులకు తావుగల దూడయ వైద్యశానా హెల్తాఫీసరువశము చేసిరి. 2 ఆంబ్యులెన్సుబండ్లను సొగసిరి. 13 వైద్యకాలలలో మందులను పాలను ధర్మాధ్యమిచ్చెదమని అధికారులు జేకభావలలో ప్రక టించిరి. కొందరు స్వచ్ఛందసేవకుగూడ ప్రారంభించిరి.

బల్లేరియాలోను, నూజివీడుసభ.

బల్లేరియాలోను, నూజివీడుసభ:— బల్లేరియావారు పూర్తిగా లొంగిపోయి నుండును నూజివీడుపాము తమసంత సమును వెలిబుచ్చుటకు ఈ నెల 2-వ తేదీని నూజివీడు విక్టో రియాపురమందలిమున రాజా వారయప్పారావు బహద్దరుగారి అధ్యక్షతక్రింద సభచేసిరి. మిత్రమండలికి వెంటనే విజయము కలుగవలెనని కోరిరి. ఎస్. వెంకోబరావు పంతులు డి. ఏ. బి. ఎల్. వారణాసి శ్రీనివాసరావు పంతులు ఎం. ఏ. వై. గోవిందరాజులు బి. ఏ. శతావధాని చల్లపిళ్ల వేంకటకాశ్రీ గార్లు ఉపన్యసించిరి. మిత్రమండలికి సార్వభౌమునకును జయజయధ్వనులతో సభముగిసినది. (తంతివార్త)

స్వయంసానువార్తలు.

పితాపురము ఆపీలుకేసు:—రాజా వెంకటరావు బహు దూర్ గారి ఉత్తరవారములు తామెనట్లు నిర్ణయించవలసిన దని ప్రస్తుతపు పితాపురము రాజావారు కాకినాడ సభకోర్టు లో 1915 సంవత్సరములో నెం 55 రు దావా చేసిరి.

వెనుకటి పితాపురము రాజావారి దత్తపుత్రుని పుత్రు లు రాజాగంగాధర రామారావు బహుద్దూర్ గారును వీరి సో దరులును కలసి ప్రస్తుతపు రాజావారు వెనుకటి రాజావారి ఆపురస పుత్రులు కారనియు అందువలన ప్రస్తుతపు రాజా వారు 1915 సం. నెం 55 రు దావా జేయుటకు అవసర్య లనియు తీర్మానించ వలసినదని కాకినాడ సభకోర్టులో దా వాచేసి రాజా వెంకటరావు బహుద్దూర్ గారి వితంతువు చేసి కొనిన దత్తగూర్చి తగాయిదాచేయుటకు తామెనట్లు వార నులమనియు, ప్రస్తుతపు రాజావారు కుటుంబములోనివారుకా కపోవుటచే తామెమియు సంబంధము కలిగియుండలేదనియు పితాపురము వెనుకటి రాజావారికిని వెంకటరావు బహుద్దూర్ గారికిని 1869 సంవత్సరములో జరిగిన అగ్రిమెంటు నిషేధ ప్రకారము రీత వ నెంబరు దావాలో కోరబడిన విషయము రద్దుపరుపవలె ననియు వారులు వాదించిరి.

తాము అనవసరముగ దావాలో పార్టిగ జేర్చబడి నట్లును, తాము జేరనపుత్రులు కారని తీర్మానింప వీలులే దనియు దాము దావా ప్రతివాదులనుండి తప్పింపబడవలె నని యు ప్రస్తుతపు రాజావారు సభకోర్టులో దరఖాస్తుచేసిరి.

దత్త రద్దుచరచరిత్యమున్నది. దత్తపుత్రులు వారుల ఉత్తర వారశత్యముగూర్చి తగాయిదా చేయనవచ్చును ప్రతివా దులలో రాజావారిని తేల్చుట అనవసరమని భావించి రాజా వారిని ప్రతివాదులనుండి తప్పించి వి తంతువు దత్త పుత్రునికెన్నిగల దావా విచారణ చేయుటకు సభజడ్జిగారు తీర్మానించిరి. సభజడ్జిగారి తీర్మానముమీద హైకోర్టులో ఆపీలుచేయబడెను. ఆపీలుప్రతివాదుల పక్షమున అడ్వోకేటు జనరలు గారు ఆపీలు చేయబడకుండ దని వాదించిరి.

పిటిషనులో గోరబడిన ప్రకారము రాజావారిని దావా ప్రతివాదులనుండి తప్పించివేయుటవలన దావాడిక్రి చెప్పి నట్లే అగును. కాబట్టి ఆపీలు కారణములు కల వని హై కోర్టువారు చెప్పిరి. స్పెసిఫిక్డెలివు ఆఫ్ 42వ సెక్షను ఆ ప్టి కివర్తియను. ఆ సీకి నష్టము కలుగునప్పుడే ఆసెక్షను వర్తిం చును. కాబట్టి ఆసెక్షను వారులకు సహాయము గావించదు. వార సత్యపు తగాయిదా కలుగునపుడే ఉత్తర వారమును నిర్ణయించబడును గాని ప్రస్తుతము తీర్మానింపబడుట నిష్ఫల మగును. అని భావించి హైకోర్టువారు ఆపీలు ఖర్చులతో గూడ కొట్టిచేసిరి.

మేజస్ట్రేటుగారి నిరాధారపు తీర్మానములు.

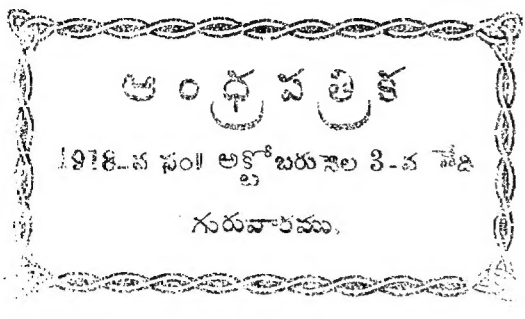
బంద రులో సొలకుర్తి సోమమ్మ అనునామె కె. సత్యనారాయణ అను వానిచేతికి కొంతబంగారమిచ్చి కొన్ని నగలను చేయించ మనచెప్పెను. కాని సత్యనారాయణ నగల ఇవ్వనందున ఆమె వానిభార్యయొద్దకు వెళ్లగ ఆమె సోమమ్మకు తన నగలను ఇచ్చి నీ నగలు కిచ్చినవెనుక నానగలు నాకు ఇవ్వమని చెప్పి పంపిచేసెను. కాని ఆరాత్రియే సత్యనారాయణ తన సోదరు లతోడను ఒక సభాకోర్టుకుపోతేడను సోమమ్మ యింటికి వెళ్లి తన భార్య ఆమెకిచ్చిన నగలను తీసుకువచ్చెను. రాజా చారిగారియొద్ద కేసుచేయబడెను. ఈ మేజస్ట్రేటుగారే ఇంత కుపూర్వము నుజియొక కేసులో నీవునల్లపుము మొండితనము పూనెదవు. నీ వొకరితరువాత మతియొకరిని మోసపుచ్చుచు న్నావు. “ఉత్తరాదివార్లను నాకు తెలుసును” అని నిరాధా రపు పలుకులు పలికిరి. ఈ రిమార్కులపట్టి ఆకేసు రాజధాని నాల్గవ మేజస్ట్రేటుగారి కోర్టుకు మార్చబడినది. జామీనుమీద సేరఫ్టులను విడుదలుటకు రాజావారిగారు విస్తారము ధన ముకోరి సొమ్ము చెల్లించుటకు తగినంతకాలము వాయిదా ఇచ్చిరి కారు.

హైకోర్టువారు కేసు నాల్గవరాజధాని మేజస్ట్రేటు కోర్టుకు మార్చిరి.

యోధపురము మహారాజుగారు:— వీరు పూనాలో గుర్రపు పందెములను చూడబోయినద్యిరి. వారికి విషజ్వరము తగిలి ద్విగుణ విషపడినముక్రింద పరిణమించినది. వీరుయోధ పురమున పరాయశ్శిలిలో నున్నారు. ఘనవైద్యులగు సర్ జేమ్సు రాబర్ట్సు (సిప్రా) కల్లులు. హేగు (అజ్మీరు) గార్లును బొంబాయి కరాచీమున్నగు చోట్లనుండి మరికొందరు వైద్యు లును వచ్చి చికిత్స చేయుచున్నారు.

ప్రకటన

రేవటిదినము, మహాలయ అమావాస్య
యగుటచే, పత్రిక వెలువడదు. — సంపాదకుడు.

బల్లెరియా లొంగిపోవుట

మిత్రమండలివారికి వచ్చి మరంగమున గలుగు
చున్న అదృష్టవశములకంటె గూడ బల్లెరియా
దేశము ప్రత్యేకసంధిని గోరుట శత్రువిచ్ఛిన్నము
నకు మార్గము జూపుచున్నది. బల్లెరియా సంధి
కాశించుట, సంధి ప్రకటనకు వాళ్ళర్హము గలిగిం
చుచున్నది. శత్రువులను అవజయముచేసిన లొకటి
వెంట నొకటి, దైవభుటసమో యజునటుల,
వెంటదించుచున్నవి. ఈ సూచనలన్నియు యుద్ధాం
తము సమీపించుచున్నదని, నువ్వత్తకరచుచున్నవి.
నేటివార్త ననుసరించి వచ్చి మరంగమున సెంటు
కెంటి నందు ప్రెంచివారు ప్రవేశించిరినియు,
కేంబ్రెజ్ లు గూడ శత్రువులు విడుచుటకు ప్రయ
త్నించుచున్నారనియు, దెలుపబడినది. ఈ రెండును
మిత్రమండలివారి స్వాధీనమయినయెడల, హిందె
నుబద్ధ పంక్తి రక్షణయోగ్యము గాజాలదు. కాని
శత్రువులు హిందెనుబద్ధ పంక్తి వెనుకను గూడ
రక్షణానము లేర్పఱచి రని తెలియుచున్నది.
కాని అయ్యది హిందెనుబద్ధ పంక్తివలె దృఢముగ
నవి కాజాలవు. సైనిక పరిశీలకుడు సిమ్లానుండి
వచ్చినవార్తలలో శత్రుపంక్తి నీతరుణమున చీల్చు
టకు ప్రాయశః వీలుపడదని దెలిపియుండెను. అటు
లగునని, శత్రువిచ్ఛిన్నమునకు కొంతకాలము పట్ట
వచ్చును. అయినను, వెంటవెంటనే గలుగుచున్న
విజయవరంకురల గమనించిన, శత్రువిచ్ఛిన్న మను
కొలసంతకాలము పట్టకపోవచ్చును. ఈయూహను
బల్లెరియాస్థితి తేటపరచుచున్నది. సంధి జేసికొ
నుటకై బల్లెరియానులు షరతులగూర్చి ప్రసంగింప
దలచి, యుద్ధము వాపివైవలయునని మిత్రమండలి
వారిని బ్రతిమాలిరి. మిత్రమండలివారి రండుల
కంగీకరించిరి. 30వ తేదితో బల్లెరియానులకును మిత్ర
మండలికిని పోరాటము ముగిసెను. తాత్కాలికముగ
నేర్పాటులకు బల్లెరియాను లొడబడిరి. ఈ ఏర్పా
టుల ననుసరించి, శత్రువశమందున్న గ్రీసు, సర్వియా
భాగములను బల్లెరియానులు వదలివేయవలయును.
వెంటనే సైన్యమును, దీనివేయవలయును. మిత్రమం
డలివారు ఆయుధములనన్నిటిని వశపరచికొనెదరు.
బల్లెరియాలో ముఖ్యముగ స్థానములలో మిత్ర
మండలివారు ప్రవేశించెదరు. గ్రీకుజిల్లాలు గ్రీకుల
చేతను, సర్వియాను జిల్లాలు సర్వియానులచేతను
ఆక్రమింపబడును. బల్లెరియాను రైలుమార్గములు
మిత్రమండలివారి స్వాధీనమగును. బోస్నూలాగారు
గిల్లుహులో దెలిపినటుల బల్లెరియాను సంధిచే
జర్మనులకును ప్రాచ్యప్రపంచమునకును మార్గము
నిరోధింపబడును. ప్రాచ్యదేశమున జర్మనులు
సామ్రాజ్యమును సంపాదించవలె నను దురాశ
యింతతో నంత్యమొందును. “వాస్టి జైటుంగు”
అను జర్మనుపత్రిక గూడ, బల్లెరియానిర్గమనముచే,
బర్మీ ప్రత్యేకసంధి జేసికొనుటయు, రుమేనియా

మిత్రమండలితో జేరుటయు, ఆస్ట్రియా హంగరీ
విధ్వంసమగుటయు, సంభవించునని గ్రహించినది.
అందుచే బల్లెరియా నిర్గమనము ప్రచండ
ఫలితముల నొనగూర్చగలదు. యుద్ధాంతమును
చేరువకు దెచ్చెడి యీ సంఘటనము గూర్చి శత్రు
వులు మిన్నకుండరు. ఏలనవ, బల్లెరియాగుండవెడలి,
మిత్రమండలివారు తుర్కీ ప్రధాన పట్టణ మగు
కాంస్టాంటినోపిలు పట్టణమును సులభముగ ముట్ట
డింపవచ్చును. పాలెస్టైను అవజయములలో నలసి
సాలసియున్న తురుష్కులు, అట్టిస్థితిలో మిత్ర
మండలి విజృంభణము నెదుర్కొనజాలక సంధికొడ
బడి తీరెదరు. తరుణావకాశముకొరకు వేచియున్న
రుమేనియానులు, వెంటనే జర్మనీతో నిడివరకు
గావించిన కృత్రిమసంధిని బోనాడి. తమ
స్వాతంత్ర్యమును స్థాపించుకొనగలరు. ఈస్థితి
నంతను విచారించియే, శత్రువులు బల్లెరియాను
సంధి జరుగఁజూడ విశ్వప్రయత్నముల నలుపు
చున్నారు. వియన్నా వార్త ప్రకారము ఆస్ట్రియాను
సైన్యములు బల్లెరియాముఖ్యపట్టణమగు సోఫియా
గ్రామము బ్రవేశించినవి. బల్లెరియా రాజగు ఫర్ది
నాండుగారు, జర్మనులతో నింకను సఖ్యమువిడువ
లేదనియు, బల్లెరియాలో బలముగ సైన్యము
నేర్పరచుటకు శత్రు సైనికులు వెడలుచున్నా
రనియు, కల్ ను గెజ్జెబుక్ పత్రిక దెలుపుచున్నది.
బల్లెరియా రాజు, ఆస్ట్రియాచక్రవర్తికి తన సఖ్యము
దెలుపుచు నర్తమాన ముద్రవెనని, సోఫియా తంత్రీ
వార్త యొకటి దెలుపుచున్నది. ఈ వార్తలను
పరిశీలించిన, బల్లెరియా సంధి దృఢపడులోపల
చిక్కలు గొన్ని గలుగవచ్చునని తోచుచున్నది.
ప్యాసిను, అమెరికా పేపరులు, బల్లెరియాసంధితో
యుద్ధము వెంటనే అంతమొందు నని యూహింప
వలదని ప్రజలను వారించుచున్నవి. శత్రువు
లింకను కొంతకాలమువరకు పెన గులాడెద
రని తలంపవచ్చును. ఫర్దినాండు రాజుగారి
యధిప్రాయ మెటులున్నచు, బల్లెరియాను ప్రజలు
యుద్ధవిముఖులయిరనుట తేటతెల్లము. అట్టివారు
తీరిగి యుద్ధమున కొడబడుదు రనుట కల్ల. రాజు
చాలకాలము ప్రధానపట్టణమందుండకుండుటచే
ఆతనిపై ప్రజలకు లక్ష్యమున్నట్టిల గాన్పింపదు.
ప్రజేచ్ఛకు వ్యతిరేకముగ ఫర్దినాండు రాజు ప్రవ
ర్తింపనేని, గ్రీసుదేశపురాజునకు పట్టిన దుగతియే
వీరికి గూడ సంభవించును. ఈ తరుణమున మిత్ర
మండలివారు, కాలము పోనియక, బల్లెరియాను
స్వాధీనపరచికొని తుర్కీకిబోవు మార్గము నరకట్ట
వలయును. అట్టితేరి, రుమేనియానులు గూడ బల్లెరి
యానులతో జేతుల గలిపెద రనుటకు సందయము
లేదు. గ్రీసు దేశములో సెట్టి పెండ్లిగొనితీ వర్షడి
నపుడు మిత్రమండలివారు ప్రజలపక్షము వహించి
ఆ దేశమును శత్రు స్వాధీనమునుండి తప్పించిరి.
ఈ సమయమున గూడ సెట్టి విపులతనే మిత్ర
మండలివారు చూపెద రనుట కెంతమాత్రము
సందియ ముండదు. బల్లెరియా సంధి పూర్తి
యయ్యెనేని, తుర్కీ లొంగిపోక తప్పదు. రుమే
నియా మిత్రమండలి పక్షమున కే తెంచుటయు,
ఆస్ట్రియా సంధి కొడ బడుటయు జరిగి తీరును.
ఆ తరుణమున జర్మనీ యొంటరయై, మిత్రమండలి
విధించు షరతుల కంగీకరించు ననుట సువిదితమే.
ఈ సమయమున బల్లెరియా నిర్గమనకు కారణ
ముల నరయుట భావ్యము. బల్లెరియాను లెప్పుడును,
స్వలాభమునకు వీలగు పక్షము జేరుట,
చారిత్రమందు కానబడుచుండును. యుద్ధము
నకు బూర్వము బల్లెరియానులు మిత్ర
మండలితో సానుభూతి జూపుచుండిరి. 1878-వ

సంవత్సరమున రుష్యనుల మూలమున
బల్లెరియానులు స్వాతంత్ర్యము బడసిరి. బల్లెరి
యాకు, తురుష్కుదేశము సహజముగ శత్రువు.
తురుష్కుదేశముతో సఖ్యముగల జర్మనీ గూడ
సహజ శత్రువే. ప్రథమ బాల్కానుయుద్ధము జరిగి
సపుడు, జర్మనులు తురుష్కు సైన్యమును తరిఫీతు
జేసిరి. కాని తురుష్కు సైన్యము లోడి పోయెను.
బాల్కానుయుద్ధములో బల్లెరియా సైన్యములే విజ
యమున కధికముగ కృషిసలిపెను. కాని బుఖారెస్టు
సంధిప్రకారము, బల్లెరియాకు చాల నష్టము
సంభవించెను. సలోనికా, కనల్లా, గ్రీసునకు
బోయెను. సర్వియా దక్షిణ ఫెసిడోనియాను
సంపాదించెను. రుమేనియాయుద్ధములో పాల్గొనక
బోయినను, డ్రొబుడ్జా రుమేనియాకు లభించెను.
బల్లెరియాకు ఐగ సాధించుకొనుట కీ సంగ్రామ
మున అవకాశము చిక్కెను. రుమేనియా జర్మనుల
చేతిలో నోడింపబడుచున్న సమయమున, బల్లె
రియా సర్వియాపై బడెను. కొలది ప్రయత్నము
లతో బల్లెరియానులు డ్రొబుడ్జాను స్వాధీనపరచి
కొనిరి. జర్మనుల స్థితి చక్కగ నున్నంతవరకు,
బల్లెరియానులు మిన్నకుండిరి. జర్మనులస్థితి అపాయ
దశయందున్న ఈ సమయమున బల్లెరియానుల స్థాన
మునకు గూడ అపాయము గలుగుచున్నది. మిత్ర
మండలివారు బల్లెరియాలో బ్రవేశించిరి. బల్లెరి
యాను సైన్యములు వెనుకకు సురలుట కయినరు
వీలులేకున్నది. ఇంతియ గాక, జర్మనులు ప్రాచ్య
రంగమునకు వెడలుటకు, బల్లెరియాను మార్గముగ
నుపయోగించెదరు. బల్లెరియాపై సర్వియా,
రుమేనియా, తుర్కీవారికి మక్కువలేదు. అందుచే
జర్మను సురక్షణము తొలగెనేని, బల్లెరియా
విచ్ఛిన్నము ధ్రువ మగును. జర్మనీ బల్లెరియాను
సంరక్షించజాలదని, మెసిడోనియాలో జరుగుచున్న
సంగ్రామము వ్యక్తపరచినది. అందుచే బల్లెరియా
యీ తరుణమున మిత్రమండలికి లొంగక,
జేతుగల కార్య మెద్దియును లేదు. బల్లెరియా
సంధి ధ్రువపడినచో, ఈ ప్రాంతములనున్న మిత్ర
మండలి సైన్యముల నింకొరంగమున నుపయో
గింపవచ్చును. కాంస్టాంటినోపిలును భూమిమీదు
గనే సులభముగ ముట్టడింపవచ్చును. మిత్రమం
డలివారి రెట్టి వ్యూహము నవలంబింపదలచిరో,
మున్ముందు తెలియగలదు. ఒకవిషయము మాత్ర
ము సత్యము. శత్రువిచ్ఛిన్న మారంభమయినది.
పూర్తియగుట కింకెంతకాలమో పట్ట నవసర
ముండదు.

మద్రాసుగవర్నరు వదవి

విల్లింగుడును ప్రభువు మద్రాసుగవర్నరు వదవికి
నియమింపబడె ననువార్త. అనేకులచే హర్షింప
బడుచున్నది. అధికారప్రభుత్వవిధానము మారి,
సరియగు ప్రజాధికారము ప్రబలువరకును, “సాను
భూతిగలనిరంకుశ విధానముచే” (Benevolent despotism) విశేషలాభ ముండజాలదు. అంతవరకును,
రాష్ట్రాధికారుల మాన్యులచే ప్రజలకు చేకూరెడి
సౌకర్యములలో మాన్యు లతివ్యయముగ నుండును.
విల్లింగుడను ప్రభువుగారు కొన్ని సమయములందు
నిరంకుశముగ బ్రవర్తించినను, బొంబాయిరాష్ట్ర
మును నైపుణ్యముతో బరిపాలించి, ఎల్లరకును
సంతృప్తి గొలిపెనుటకు సందియము లేదు. వీరు
మాంటాగూ సంస్కరణముల గూర్చి సానుభూతి
జూపి యుండిరి. టైము ఆఫ్ ఇండియా పత్రిక
విల్లింగుడను ప్రభువు నియామకమును అభినందిం
చుచున్నది. మద్రాసు రాజధాని శాంతికి నిలయ
మని చేరెన్నిక గాంచెను. ఏకారణములచే నైన

నేమి, మద్రాసు రాజధాని యిప్పుడు కలహములకు స్థాన మయ్యెను. ఈ కలహములు, తైమ్ము ప్రతిక దెలిపినటుల, భారతీయులకును బ్రిటీషు సంఘము వారికిని గావు. భారతీయులలోనే బ్రాహ్మణ బ్రాహ్మణతర విభేదము పొడనూపి, శాంతిని శోధించుచున్నది. ఈ విభేదములు వానాటికి విస్తరించుచున్నవిగాని, తగ్గుటలేదు. ఇందుకు కారకులెవరయినను, వీటి సంతృప్తరలో రూపుమాపి, దేశమున కంతటి శ్రేయస్కరము. విల్లింగ్డను ప్రభువుగారి విభేదముల బోనాడులకు చక్రవర్తి గారితో గోరబడిరని, తైమ్ము ప్రతిక దెలుపుచున్నది. వర్ణవైషమ్యములను రూపుమాపుటలో, విల్లింగ్డను ప్రభువుగారి రండివైచిన చేయియుని, తెలిసియే యున్నది. పరిపాలనమునం దెల్లరసాయము జేకొని, అన్ని శాఖలవారిని సంతృప్తిపరచుటకు విల్లింగ్డను ప్రభువుగారి రుదారబుద్ధితో ప్రవర్తించియుండిరి. ఇతరలాభము లెటులున్నను, విల్లింగ్డను ప్రభువుగారి రాకచే చెన్నరాజధానియందలి వర్ణ వైషమ్యములు దగ్గి శాంతియు పమరసభావమును దేశమున వ్యాపించినవి, వారిరాక ఫలప్రదమగు ననుటకు సందియము లేదు. ఈ విశ్వాసముతో, విల్లింగ్డను ప్రభువుగారి నియామకమును మే మభినందించు చున్నాము.

స్త్రీస్వాతంత్ర్యము

స్త్రీలకు ఎన్నికస్వాతంత్ర్య మిచ్చుట అత్యవసరమున, అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రాధ్యక్షు లగు విల్సనుగారు సెనేటుసభలో జెప్పిరి. ఈ సంస్కరణము యుద్ధము సక్రమముగ కొనసాగుటకే అవసరమని సువ్యక్తపరచిరి. యుద్ధభారమును స్త్రీలు గూడ విశేషభాగము భరింపవలసివచ్చెను. పురుషులతో బాటు స్త్రీలు యుద్ధభారమును భరించుచున్నపుడు, స్త్రీలకు ఎన్నికహక్కుల ప్రసాదించుకుండుట భావ్యము గాదని, విల్సనుగారు నుడువుచున్నారు. “యుక్త మెద్దియో దానినితను సంతరించుటకు, మనకు వివేక ముండవలయును. దేశవ్యవహారములలో స్త్రీల హితము నైకొన నిది, మనము తెలిసి తెలియని కుసిపిల్లలవలె ప్రవర్తించవలసివచ్చు” నని విల్సనుగారు పలికిరి. స్త్రీస్వాతంత్ర్యసమస్య సంగ్రామసమస్య యని విల్సనుగారు గ్రహించిరి. ప్రపంచస్వాతంత్ర్యముకొరకు, అహంమున దిగిన అమెరికాదేశము, స్త్రీస్వాతంత్ర్య సమస్యను పరిష్కరింపకుండు నుండవలదు. ఒక వంక స్వాతంత్ర్యపునరుద్ధరణముకొరకు బనిచేయువారు, వే రొక వంక స్వాతంత్ర్యమును నిగ్రహించుటకు ఏలుండదు. స్త్రీస్వాతంత్ర్యసమస్య నాగరిక దేశములం దన్నిటియందును క్రమక్రమముగ పరిష్కరింపబడుచున్నది. ప్రాచీనచక్రపునర్నిర్మాణమున, స్త్రీలు తమ యర్హతను బడయక తప్పదు.

ఎలక్టరలు సంఘముల అధ్యక్షులు.

సాత్తుబరో ప్రభువు గారు ఎలక్టరలు సంఘముల కధ్యక్షులుగ నియమింపబడిరని, మా పాఠకులకు దెలిసియేయున్నది. వీరిని గూర్చి అమృత బజారు పత్రిక యిటుల వ్రాయుచున్నది:

“విరిషుపరిస్థితులను చక్కబరచుట కేర్పరుపబడిన విరిషు మహాసభకు, వీరు కార్యదర్శిగ నియమింపబడిరి. ఈ సభవారి క్రయత్నము లెటుల పరిణమించెనో మనకు దెలియును. ఐర్లండుదేశ మిప్పుడు నైసికపరిపాలనముక్రింద నున్నది. సాత్తుబరో ప్రభువుగారి క్రస్తుతకృషిలో నయినను, అదృష్టము కలసివచ్చును గాక!”

నెలపు దినము

మిత్రమండలివారి విజయ కరంపరలచే గలుగుచున్న జనందములో భారతీయులెల్లరు పాల్గొను నటుల, ప్రభుత్వమువారు 7-వ తేదిన నెలపుదినమును పరిగణించుట కంగీకరించిరి. ఆ దినమున విజయోత్సవములు దేశమందంతటను విరిగి జరుగు నని, యూహించెదము.

చెన్నపురి శాసనసభ

చెన్నపురి శాసనసభ:— (కాశీవారి ప్రత్యేక కథాకావ్యములను) ఈ నెల 22 వ తేదీన ఈ దశమండలమున కావనసభ జరుగును.

చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయము:— ఎఫ్. ఇ. కార్లె, ఎం. ఏ. డి. వాక్ 2 మాధుర్ ఎల్. డి. స్వామికన్నప్పిళ్ళి, ఐ. ఎన్. డి. ఎం. ఏ. డి. ఎల్. ఎల్. ఎల్. వి. గార్లు తిరిగి చెన్నపురి విశ్వవిద్యాలయపు సభ్యులుగ నియమింబడిరి.

మైలాపూరు సంగీతసభ:— రేపునధ్యక్షుడు 4 గంటలకు మైలాపూరులో గోపాలనాయకరు వన్నియ సంఘ పాఠశాలనుండియు బంధుబంధు వాస్తవ్యులగు బ్రహ్మశ్రీ పంచావళేశాస్త్రియారుగారు సుగ్రీవసభ్యులు అను వారికథాకావ్యక్షేపము జరిగింతురు.

గాంధీగారి జన్మదినము:— జాతీయ బోధనాధ్యక్ష కలకాల, వాణిజ్య కలకాలల వారు నిన్న సాయంకాలము కెల్వెన్ హుకుండు మధురబాద్లరు బాల్బిజోఫు ఎం. ఏ. గారి యాజమాన్యముక్రింద మహాత్మా గాంధీగారి జన్మదినమున తనవంతు జయప్రదముగా జరిపిరి.

చెన్నపురి మహాజనసభ:— చెన్నపురి దొరతనమువారి ప్రధాన కార్యదర్శిగారికి ఈ క్రింది తంతివార్త పంపబడినది. “మధురలో గత శుక్రవారము జనసమూహమువై పోలీసువారు తుపాకులను ప్రేల్చి ఇరువురు చంపి మఱి కొందఱిని గాయపరచుట మండు కారణములను విచారించుటకు నిష్పక్షపాతసంఘము సేకదానిని నియమించుటకు చెన్నపురి మహాజనసభవారు గట్టిగ కోరుచున్నారు.”

7-వ తేదీ సోమవారము నెలపుదినము:— ఇండియా దొరతనమువారి ప్రకటనము బల్లరులతో తాత్కాలిక సంద్ధి జరిగిందలకును అన్నిరంగములందును విజయములు కలిగిందలకును ఈనెల 7-వ తేదీ సోమవారమున నీ దేశమునందంతటను నెలపుదినముగా చేర్పరచితిమిగాన నెలపుదినమని ప్రకటించుట కర్హములు చేయవలెను. ఉత్సవములను జరపవలెనని రాజప్రతినిధిగారు కోరుచున్నారు.

ఆంధ్రవక్తృత్వ బహుమానపరీక్ష:— చెన్నపురి రాంధ్రవక్తృ విద్యాశాఖ పక్షమున ఈ నెల 5-వ తేదీ శనివారము సాయంకాలము 5 గంటలకు బాల్బిజువును బ్రాడ్వే 9-వ నెంబరు గల సభాభవనముందు విద్యార్థులు కానివారికి ఆంధ్రవక్తృత్వమును పోటీ పరీక్ష జరుపబడును. పరీక్షితులలో మొదటివారుగా కృతార్థులగువారికి ఆంధ్రప్రతికాధిపతులు కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులుగారి బంగారుపతకమును రెండవవారుగా కృతార్థులగువారికి డాక్టర్ కే. ఎన్. కేసరిగారి బంగారు పతకమును వచ్చెడి విజయదశమినాడు సభాముఖమున బహుమానములుగా నొసంగబడును. ఈపరీక్షలో పోటీ చేయగోరువారు నెంబరు 5 తమ దరఖాస్తులను విద్యాశాఖాకార్యదర్శికి పంపవలెను.

లోకమాన్య తిలకుగారు:— లోకమాన్య తిలకుగారిని ఢిల్లీనగరమున దిశంబరు నెలలో జరుగు కాంగ్రెసుసభ కధ్యక్షునిగా సత్కార సంఘమువారు నియోజించిరని స్థాయిసంఘ కార్య దర్శులకు తెలుపబడినదిగాని దిశంబరునెల నాటికి యిండియాదేశమున నుండజాలమిచే తామాపనని స్వీకరింప జాలమని బొంబాయిని కలదుటకు ముందు లోకమాన్య తిలకుగారు సి. పి. రామస్వామయ్యగారికి తెలిపిగాన మదియు కరి నధ్యక్షతకు నియోజించుట కర్హము చేయబడును.

వృత్తాంతములు

మరణము:— పాలనపూరు నవాబు సర్. షేరుకుమాన్సు దు ఖాను కే. జి. సి. ఐ వి గారు వృత్తిమందిరి.

జయసుల కదావ్యుతి:— పూనాలోని భండార్కరు ప్రాచ్య పరిశోధనాంశునకు శ్రేతాంబరమైన సంఘమువారు 10 వేల రూపాయల నిచ్చి, దిశంబరు నెలాఖరు లోపున 40 వేల నిచ్చెన ననిరి.

కొడగును చెన్నపురి రాష్ట్రమునకు చేర్చుట:— లెంకు గూరులో కొడగు సంఘమువారు సమావేశమై ఈ విషయమును చర్చించిరి. ఇట్లుచేర్చుట లాభకరముగాదనివారు తీర్మానించిరి. ఆ తీర్మానమును అధికారులకు తెలుపుటకు సంఘ కార్యదర్శి సి. ఎన్. కారియప్పగారి కధికార మిచ్చిరి.

గంగానదులో దోపిడీభయము:— ఈ నెల 1 వ తేదీ మధ్యాహ్నము గంగానదులో దోపిడీ జరుగునని భయపడి దుకాణదారులు దుకాణములను మూసివేసిరి. కెమండైను బజారులలో కూలివాండ్లు భయపెట్టగా దుకాణదారులు దుకాణములను మూసివేసిరి. అలా రైవీ ఇతర బజారులవారుగూడ దుకాణములను మూసివేసిరి.

బరద్వాసు పురపాలక సంఘము:— ఈ సంఘమువారి పరిపాలనము సరిగా నుండలేదని దొరతనమువారు చాలకాలమునండి ఆక్షేపించుచుండిరి. గత రెండవత్సరముల చర్యను గూర్చి దొరతనమువారిట్లు విచారించిరి. రోడ్లు సరిగ నుండలేదు. మురికి కాలువలను కడిగించుటలేదు. నీటి సదుపాయము చాల పాడుగా నుండెను. ఆర్థికస్థితి దుర్లభముం దుండెను. సభ్యులలో కలహములు మెండుగా నుండెను. కాన నిట్టి స్థితి నువేక్షింప వీలులేదు. కమిషనరుల ప్రవర్తనము శోచనీయముగ నున్నది. కాన మేము వారిని తగ్గించి వేరొకరున్నాము. ఒక వత్సరము వరకును కమిషనరులు పనిచేయగూడదు. ఆ అధికారులను జిల్లా మేజిస్ట్రేటు నిర్వహింపవలెనని బంగాళా దొరతనమువారు ప్రకటించిరి.

బల్లరులు లాంగుటకు కలకత్తాలో నుత్సాహము:— ఈ నెల 1 వ తేదీన ఈ కుభవార్త కలకత్తాలో తెలుపబడినది. 30 వ తేదీ రాత్రియే దీనినిగూర్చినచర్చ జరిగినది. తెల్లవాగుసరికి వాణిజ్యసంఘములవారు పలువురు తమ కార్యాలయములపైని పతాకముల నెత్తిరి. ఎప్పుడైనా దాలుచాసీ కళాకాల చాతులలోను నెల్లలోన ప్రజలు మార్గధనులను గావించిరి. దేశీయవాదలలో చాలమన్నము వెల్లడింపబడినది. వంగయువకులు “బల్లెరియా హరిహరి బోలో” అని కేకలువేసిరి. హిందువులలో శవములను శృణవవాటికకు కొనిపోవునప్పుడు హరిబోలో హరిబోలోయని అరచెదరుగాన బల్లెరియా విజితమైనదని వారాధ్యక్షులరల నూచించిరి. పాఠశాలలకు నెలవియ్యబడునా అని విద్యార్థు లడిగిరి.

బంగాళా వర్తక సంఘమువారు

ఈ నెల 1-వ తేదీన బరనునైదుగారి అధ్యక్షతక్రింద సభ జరిగినది. 6 తీర్మానములు చేయబడెను. 1 నివేదికము లోని సంస్కరణములను దేశమునకును దేశీయులకును హాని కలుగును. క్యవసాయవాణిజ్యాభివృద్ధి వీనికంటె అవసరమున లాభకరము నగును. 2 ప్రత్యేకసంఘములలో పార్లమెంటు రెండుసభల సభ్యులు నుండవలెను. స్వస్థానాధిపతుల సంఘముండవలెను. ఇండియా దొరతనమున ముప్పుండగూడదు. రాజప్రతినిధి కార్యనిర్వాహకసభలో భారతీయుల సంఖ్యను పెంచువలెను. కానసభనుగూడ కొద్దిగా పెంచవలెను. అధికారనిభజనము చేయదగును. రేవుల అధికారము ఇండియా దొరతనమువారి కేయుండవలెను. (3) బంగాళమున మాధ్యమిక పారిశ్రామికవిద్య, నదీపరిపాలనము, చిన్న ఇనుపదారులు పెద్దవైద్యశాలలు ప్రత్యేకతగాఖలలో నుండవలెను. (4) ఆదాయశాఖల విభజనము సముచితము. వాణిజ్యపరిశ్రమలకు సంబంధించినపన్నుల కిండియాదొరతనము వారంగీకరింపగూడదు. ప్రజాపాలితశాఖల ఆదాయము మంత్రుల కియ్యవలెను. లోటుపాటుల నితరవిధమున సరిచేసుకొనవలెను. ప్రత్యేకసంఘములా ఏర్పాటులును చేయవలెను ప్రజాపాలిత శాఖలకు మంత్రీయు ప్రత్యేకతగాఖలకు కార్యనిర్వాహకసభవారును బాధ్యులు కావలెను. (5) వాణిజ్యనియోజకు లాంగ్లకర్మమున ప్రత్యేకముగా నుండవలెను. (6) 10 ఏండ్లవరకు పల్లీకు సర్కికు కమిషనుగారి నూచనలకు మించి భారతీయుల నుద్యోగములలో చేర్చగూడదు.

చిర్రో పా మ హా నం గా మ ము

(రెండవ పేజీ)

క రాసుపురోగ మనము.

లండన్, సెప్టెంబరు 28:—పరాసు శివరములనుండి రూటరు ఇట్లు తెలుపుచున్నాడు:—వెయిలీ, చెమకా డెన్ డామ్ము మధ్యనున్న లోయను జర్మనులు ఖాళీ చేయుచున్నారని. ఇంకొకటి మావశ్యమైనది. ఈ ప్రాంతమున జర్మను పంతుల వెనుక అగ్ని బావులు బయటపడినవి. ఎయిసు కు త్రైము గను దక్షిణముగను గూడ మంటలు బయటపడినవి.

విద్యుంశక నైమానిక దాడి

లండన్, సెప్టెంబరు 29:—వార్తాపత్రికటనసంఘము వారిట్లు పత్రికాటింపిరి:—నాకాదశమునకు సంబంధించిన విమానములు బెల్జియము అనన్యుండవమున శనివారము 13 టన్నుల బొంబులను బరిపెనవి. రెండు రైలుబండ్లను తగులబెట్టిరి. రెండు మందుగుండుకొట్టులు నాశనమైనవి. కలిఫోర్నియాలో స్థానములు ముట్టడించ బడినవి. కాలిఫోర్నియాలో జర్మనులను కలుగజేసిరి. బ్రిటిషు యుద్ధనౌకలు సమదృశిరపు పరీక్ష ములను షెల్లులతో తగులబెట్టుచున్నవి. 4 కేట్రుప్రమానములు నాశనమైనవి. 4 పనికిరాకుండగ క్రిందకు కూల్చబడినవి.

బెల్జియము విజయములకు వార్తా సార్వభౌముడు బెల్జియనురాజును, నైస్యములను ఆభినందించెను.

కేత్రువుల మొండియత్నములు.

లండన్, సెప్టెంబరు 29:—పరాసు శివరములనుండి రూటరు ఇట్లు తెలుపుచున్నాడు:—డాక్టోరియస్ కు త్రై భాగమునుండి జర్మనులు పరాసునాటికి హట్టడించుచున్నారని. కొత్త 10 పటాలములు పంపిణీచి పోగుచున్నది. జర్మనులు ఎక్కడెని ధైర్యముతోను, బలముతోను పోరుచున్నారని. ఎంత తీవ్రముగ పోరినను జర్మనులు ఒక అంశము నేల నైసను గెలువలేదు బోకావిల్లికి పడమరగనున్న మాంటుకవి రైలు శిఖరమును మేము పట్టుకొంటిమి.

కేత్రు తిరోగ మనము.

లండన్, సెప్టెంబరు 29:—పరాసు శివరములనుండి రూటరు ఇట్లు తెలుపుచున్నాడు:—సెంటుక్వింట్ పెను నుండి రియ్యువరకున్న కేత్రురంగబంతయు ప్రమాభవహించి నది. జర్మనులు మొండికోపముతో పోగుచున్నారు. కేత్రువులు లాపాస్సు మాల్మెయిన్ కు పీఠభూమునుండి మరలాటకు ప్రారంభించిరి. నిన్నటి రోజున మాంగిక్ నేనాని విజయమువలన మాక్టాయసు పీఠభూమియు చెమిక్-డెన్-డామ్ము పడమటి భాగము 15 వందల గజములకు మాక్టాయనులలో నున్నది. పాకు నేనాని రణ కాశ్యముచే జర్మనులు వెనుకకు మరలవలసి వచ్చినది. కొద్దిరోజుల క్రితము పరాసు, ఆమెరికను బ్రిటిషు వారు ప్రారంభించిన యవస్థాపనము జర్మనుల తిరోగమనము నకు కారణమైనది.

తిరోగ మనసూచన.

లండన్, సెప్టెంబరు 29:—చాంపేయలో గోరామిది డికి జర్మనులు పదిపటాలములను కొత్తగ ప్రయోగించిరి. 9 రోజులలో ఈ ప్రాంతమున 20 జర్మను పటాలములు పోరినవి. చాంపేయలో జర్మనులు నిరోధించుటకూడ పీఠ తిరోగమనమును గావించుటకు వ్యవధి కై యిట్లు చేయుచుండు రని కానించుచున్నది.

కాంప్రే బ్రిటిషు వారికి వశమగుట.

బ్రిటిషు శివరములనుండి రూటరు ఇట్లు తెలుపుచున్నాడు:—నిన్నటి కేంప్రేయద్దమున గొప్పవిజయము కలిగినది. మే నునుకొన్న స్థానములన్నిటిని కేత్రువు లెంత నిరోధించినను బట్టుకొంటిమి. మేము పెద్ద యుద్ధభీరంగులనే గాక 80 పొండలను (ఫిరంగులు) గూడ ప్రయోగించి పోరినారము. బర్గ్ ను ఆడ వి కి పడమటి గురి ధ్వజంధ్ర పోరితిమి. తూర్పుభాగమునుండి జర్మనులు వెనుకకు పోవుచున్న పూర్వమే అడవిలో కలవరమును కలుగజేయుచు న్నారము. జర్మనులు విశేషముగ మాచే జిక్కుచున్నారు. ట్రాంకుబండ్లు మాకు మహాపరాజయమును గావించినవి. క్యంప్రే

యిపుడు మాకాల్లదగ్గర నున్నది. కేత్రుపంతులయందు అగ్ని బావులు బయటపడినవి. వీరికి నిష్క్రములను కలుగజేసి నారము. ఆమెరికనులు గూడ వీరికి ఆశ్చర్యమును కలుగజేసిరి.

జయకరముగు యుద్ధము.

లండన్, సెప్టెంబరు 30:—కేత్రువారి బ్రిటిషు వారిలు పత్రికాటింపిరి. వేటవజావాన సెంటుక్వింటునకు దక్షిణముగ యుద్ధము జయకరముగ జరిగి సెంటుక్వింట్ పెక్, సెన్సివడియస్ 61 మైలరంగువరకు వ్యాపించింది. ఈ త్రైభాగమున బిల్లెగ్ల యానునండి షెల్లు కాల్య కర్ణుగ దక్షిణభాగమున ముట్టడించి నారము. కేత్రుస్థానము లెంత భద్రముగ కాపాడుకొనబడినను 46-వ పటాలము హిందెబర్గ్ పరీభాగమున స్థానములను దొమ్మి తేసినది. మా కెయిగుగ నున్న జర్మను స్థానమునంతను బట్టుకొంటిమి. నైస్యములు ఆధికోత్సాహముతో పోరి చాల మందిని బండిలుగ గొనియెను. బెల్జియను, లీహాటుకోర్టు మాగ్ని-లా-పాసీలను వశపరచుకొంటిమి. ఈ త్రైభాగమున ఈసమయమున న్యూయార్కు పెన్సిల్వీ, ఈ త్రైభాగమున గోలివా నైస్యములు మేజరు జనరలు రీకు యాజమాన్యమున హిందె బర్గ్ పంతులను 5 వేల గజముల దూరమువరకు నుట్టడించెను. ఆమెరికనులు బైర్యోత్సాహముతో ముందుకేగి వామభాగమున నున్న బెర్గోర్టు నారోయిములకుబట్టుకొనిరి. బోనివల్లుప్రక్కల యుద్ధము జరుగుచునే యున్నది. బ్రిటిషువారు విల్లర్న-గిస్లయినును వశపరచుకొనిరి. వెలుపు చరియను న్యూజీలండ్ యులు వశపరచుకొనిరి. కేత్రుప్రతియుద్ధమును ప్రతిహత మొనర్చితిమి. లావకేరీ, బోమావిను, మాస్టి యర్నసుధ్య నున్న భాగమును స్వాధీనము చేసికొంటిమి. 62 వ పటాలము మెస్సు యియ-లెన్-ఫెరును వెల్లెనును పట్టుకొనెను. రిమిలిచుట్టియు వ్వురత్తకపంక్తిగూడ వశమయెను. 63 వ నాకాదశము క్యాంప్రే దక్షిణపు సరిహద్దులను చేరినది. ఈ త్రైభాగము స్వాక్ కోర్టు స్వాధీనమైనది. డిసెన్సికాల్యకు దక్షిణముగ నున్న ఏట వాలు ప్రదేశములను ఇంగ్లీషు నైస్యములు దాటిపోయినవి. 22 వేల మందిని బండికొతులుగ జేసివారము. 9 రోజులలో 800 ఫిరంగులను బట్టుకొంటిమి.

4000 మందిని బట్టుకొంటు.

బ్రిటిషు పత్రికలు ఇట్లు తెలుపుచున్నవి:—ఆదివారము సెంటుక్వింటును కుత్తరముగ 46 వ మిడ్లండుపటాలము 4 వేల కేత్రువులను, 40 ఫిరంగులను వశపరచుకొనెను. బెర్గోర్టు కన్నీటనుధ్య కేత్రువుల నిరోధము ప్రచండముగనుండె. కేత్రు ప్రతియుద్ధములచే మేము బోనీ, విల్లర్న గిస్లయిను పడమటి సరిహద్దుల వెనుకకు పోవలసివచ్చినది. కాన్నిలా కుత్తరముగ వె ను రూ ను - నీవిగ్ని నుముఖముగ ముందుకేగినారము. వామభాగమున గుర్రంకమున పోరుచుండ కేరముగనుండుటచే మా నేనలు ఆ బెంచెలు ఆ-బాకు, అర్దూనుండి వెనుకకు మరలవలసి వచ్చినది. క్యాంప్రే పడమరగను, నాయన్యము గను మా పురోగమనమును కేత్రువులు ఆరికట్టకాలరైరి: మా వేగు నేనలు ఆ-రాను, క్యాంప్రే, బాపును క్యాంప్రే రస్తా లకుచేరి పట్టణమున కుత్తరము గున్న పల్లెలయందు ప్రవేశించె ను. ఈ ప్రాంతమున కేత్రువుల ప్రతియుద్ధములను ప్రతిహత మొనర్చినారము. రాత్రి వర్షము కుంభపోతగ తురిసినది. వాతావరణము ప్రతికూలముగ నున్నది.

జర్మనుల వ్యర్థపు ప్రతిముట్టడులు.

లండన్, సెప్టెంబరు 30:—పరాసుపత్రికలు ఇట్లు తెలుపుచున్నవి:—సెంటుక్వింటును దక్షిణముగ జర్మనులు ఉత్పల్లగును ప్రదేశమున భయంకరముగ ప్రతియుద్ధ మొనర్చిరి. 88-వ కొండను బట్టుకొనటకు ప్రయత్నించిరి. కాని మావశ్య ప్పి బావులచే ప్రతిహత మొనర్చినారము. ఎయిలెట్టి, ఎయి సునుధ్య ఫిరంగులు! తీవ్రముగ పోరినవి. చాంపేయలో రాత్రి కాల్పులు పోరలేదు. ఇవట సృభాతనయమున యుద్ధము మరల ప్రారంభమయెను.

నైమానికముల సహాయము.

లండన్, సెప్టెంబరు 30:—బ్రిటిషు పత్రికలు ఇట్లు తెలుపుచున్నవి:—శనివారము నాటియుద్ధమున మా వైమానికులు పూర్తిగ తోడ్పడిరి. జర్మనుపంతుల వెనుక సంచరించు

వేగువైమానికులు కేత్రువుల ఉద్దేశ్యమును, ఏర్పాటులను ఎప్పటికప్పుటికి మాకు తెలుపుచుండిరి. కేత్రుసేనలపై మరఫ్ఫి రంగులను, బొంబులను బరిపి వర్షమును కలుగజేసిరి. పగలు 22 విమానములు నాశనము చేయబడినవి. 3 పనిరాకుండగ జేయబడి నవి. మావిమానములు కనిపించుటలేదు. పగలు 22 టన్నుల బొంబులను బరిపివారము. రాత్రి 8 టన్నులను బరిపివారము. రాత్రి మావైమానికులు బెల్జియావరకు పోరుచునే యుండిరి. మా విమానము లన్నియు తిరిగివచ్చినవి.

ఎడ తెగని బెల్జియను ముట్టడి.

కేత్రరాత్రి బెల్జియను ఇట్లు తెలిపిరి:—నిరంతరముగ బెల్జియను పోగుచునే యుండిరి. కేత్రువులు ఆక్రమించు కొన్న పంక్తిలో కొంతవరకు స్థాండన్న చరియలో ప్రవేశించిరి. డిస్సెయూను, బారెక్, స్టాడెక్ బర్గ్, పానుచండేరీ, మూలుసులెడెరీ, వెస్టూరాడికోలో కొంతభాగము వీరివశమై నవి కేత్రువులు తమ మూలబలములను ఉపయోగించుచున్నారని. హోలిబుంటు కుత్తరముగ తీవ్రముగ ప్రతియుద్ధ మొనర్చిరి. యుద్ధము పూర్తిగ ప్రతిహత మొనర్చబడినది. బెర్గోర్టు శిఖరమును బెల్జియనులు ఆక్రమించుకొనిరి. బెల్జియను వేగు సేనలు రోలరునునుండి మాకు కిలోమీటరులు ముందుకేగినవి. ఒకవోట రోలరు సమైక్యరస్తాను బట్టుకొనిరి. నిన్నటి నుండి మాచే పట్టుబడిన బండిలసంఖ్య 5500 లకు మించినది. 100 ఫిరంగులు దొరకినవి. ఇందులో పెద్దఫిరంగులు కూడ లభించినవి. ఇతరంజనానుగ్రహాడ లభించినవి.

ముఖ్య విజయము

లండన్, సెప్టెంబరు 30:—బ్రిటిషుపత్రికలు ఇట్లు తెలుపుచున్నవి. వాతావరణము ప్రతికూలముగనున్నను మేము ధైర్యముగ పోరి సెంటుక్వింట్ క్యాంప్రే రణరంగమున మాకు ముఖ్యవిజయము కలిగినది. బెల్జియనుకు దక్షిణముగ మొదటి పటాలము నేటియుద్ధమున మరల అవస్థాపనమును ప్రారంభించినది. బోర్గ్విదగ్గర ఉన్న ప్రదేశము మా వశమైనది. ఈ గ్రామమును వశపరచుకొనెను. లీట్రోంకా కాల్య వివరభాగముకూడ మావశమైనది. లీట్రోంకే ఈకాన్యము గను నారోయికి తూర్పున 32-వ పటాలము ముందుకేగినది. అంగ్లేయవామభాగమున అస్ట్రేలియనులు ఈ త్రైభాగము లెలపడిరి. నారోయినుండి గోయివరకు ముందుకేగిరి. హిందెబర్గ్ పంక్తి కర్ణుగ ని క్షేల భావముతో పోయిరి. గోయికి దక్షిణముగ నున్న ఉన్నత ప్రదేశము చాలవరకు వీరి వశమైనది. చాలమంది బండిలుగ గూడ జేయబడిరి. ఈ త్రైభాగము ఇంగ్లీషు నైస్యములు విల్లర్న గిస్లయినును మరల వశపరచుకొనెను. మధ్యాహ్నమునకు పూర్వము గన్నీలో మా స్వాధీనమైనది. షెంటుకాల్యను చేరినారము. వెండిహాయిలునుండి ఈ త్రైభాగము న్యూజీలండ్లను. కాల్య పడమటిభాగమును వశపరచుకొనిరి. క్రీపుకోర్టు కుత్తరభాగమువరకు పీరు ముందుకేగిరి. యుమ్మిల్లో ఇంగ్లీషు నైస్యములు తీవ్రముగ పోరిరి. ఈ త్రైభాగముగూడ పీరు భయంకరముగ పోరిరి. రూమిల్లి-క్యాంప్రే రస్తావరకు పీరు నిలబడిరి. క్యాంప్రే కుత్తరముగ కేత్రువులు. ప్రబలముగ నిరోధించిరి. తడవుగను భీకరముగను ప్రతియుద్ధములను గూడ నల్పిరి. అయిప్పట్టికిని కనేడియనులు ముందుకు పోగల్గిరి. చాలమంది కేత్రువులు గూడ పీరిచే జిక్కిరి. అపారనష్టములు కల్గినవి. న్యూవాపిలు, పిటాకటరు మధ్య వేయిను ననివరకు తమపంక్తిని ముందుకు వెంచుకొనిరి. పూర్వ బెయికుట్ల నైస్యముగూడ ముందుకేగిరి. ఇవట 50 మందిని బట్టుకొనిరి.

విద్యుంశక నైమానిక దాడి.

లండన్, సెప్టెంబరు 30:—బ్రిటిషు పత్రికలు ఇట్లు తెలుపుచున్నవి:—సెప్టెంబరు 29 వ తేదీని నైమానికపోరు విస్తారముగ జరిగినది. మధ్యాహ్నము ను మరలు తుగిసింది. 15 చిన్న విమానములను తగులబెట్టితిమి. 27 విమానములను నేల గూల్చితిమి. 9 దిండిని పడికిరాకుండగ జేసివారము. 19 బ్రిటిషువిమానములు కనిపించుటలేదు. సెప్టెంబరు 28 వ తేదీని కనిపించలేనది తెల్పిన బ్రిటిషువిమానము మేము తిరిగివచ్చినవి. రైలువైమానికముదన, ఇతరస్థానములమీదను 36 టన్నుల బొంబులను బరిపివారము. రాత్రి విమానములు పోగుటకు పీలులేట్ల డెను.

నాకాదశమునా రెట్లు తెలుపుచున్నాడు:—బెల్జియను లకు తోడ్పడుటయే గాక సెప్టెంబరు 28, 27-వ తేదీలను మా విమానములు కేత్రునౌకలను గుర్తించుచునే యుండినవి. యుద్ధ

అడోక్, అక్టోబరు 1:—(బిజీసు కివిరమునుండి రూ
టరు విశేషకు డిస్టు సెంటువుచున్నాడు:—సెంటు క్వంటిను
క్యాంబేరంగమున ముద్దము సురల నేటియనుచును (సారంధ
మైనది. ఇద్దరులు మూలబలములను కుప్పలు కుప్పలుగ
రప్పించుచున్నాడు. ఎక్కడలేని ధైర్యముతో మొండిగ సోకు
చున్నాడు. క్యాంబే కుత్తరంగు క నేడియనులు ముట్టడి
నల్పిరి. బోయి క్లొన్రు, నాగోయి కిందకము క్యాంబేరు
నడిచుచుగనన్న 4-వైన్సులు స్పాగ్నోనమైనది. గోయి ముఖ
ముగ అప్రేలియనులు ముట్టడి నల్పిసారు. ఎప్రీను నిర్దిశక
మైనది. బెల్లికొన్రు కీకార్డులగు న్యూజీలండులు బిటిసి హానుకు
క్రిస్టునుగ సోకుచున్నాడు. మాతగమ్మి నాదీ గాతక సర్దు
చులు చావి కన్దుకుచున్నాడు. నిన్దుచులను మా ముచున్నాడు.
స్టాండుస్కులో మాన్సు లేడియలు లేవు. తెడిది హామ్, బోల్లి
గము క్యా సెల్లీ ల్యాకుయిండు కొనుబడింది.

The Great War.

(Reuter's Agency)

Bulgaria

Conditions of Armistice.

LONDON, September 30.

Reuter learns that the Bulgarian armistice comes into operation immediately. It provides for the immediate evacuation of such parts of Greece and Serbia as are in the hands of the enemy, immediate demobilisation of the army, and handing over to the Allies of all kinds of transport boats and railways. Moreover, the Allies will control all arms which will be collected in stores. The Allies will have free passage through Bulgaria and will occupy points of strategic importance. This occupation in Bulgaria will be carried out by the British, French or Italian troops, while the Greek districts will be occupied by the Greeks and Serbian districts by Serbians. The arrangement made is the most complete military surrender of Bulgaria. Results will be very far-reaching. Political questions are deferred to the ultimate general Peace Conference. It is thus hoped to secure a permanent peace to the Balkans, and the Allies can now hold out a better prospect of an ultimate friendly solution to the Balkan problems than by any other scheme.

Allies Occupy Strategic Points.

The Allied Command is now occupying necessary points of strategic importance as provided by the armistice, in which connection the Dobrudja Province and Constanza Railway are receiving our attention. Northwards of the Constanza Railway, the Dobrudja is under a condominium of Austrians, Germans, Bulgars and Turks, but the territory south of the railway was ceded to Bulgaria by the Treaty of Bucharest which the Allies do not recognise.

King Ferdinand's Appeal to the Entente.

LONDON, October 1.

PARIS.—According to a message from Salonika Mr. Murphy, U. S. Consul-General at Sofia, has arrived in Salonika and states that, as a result of the Crown Council held on September 23, King Ferdinand appealed to Berlin and Vienna for immediate help, which Austria and Germany refused. King Ferdinand then appealed to the Entente because he realized that in order to keep his throne and his life, it was imperative to have a foreign military force in Bulgaria where revolution was already making progress. Extremist Bolshevism was the order of the day. Sofia workers and soldiers held meetings, made laws and demonstrated before the Palace, frequently alluding to the assassination of the Tsar Nicholas.

An Observer.

LONDON, October 1.

WASHINGTON.—The American Consul-General in Sofia, who accompanied the Bulgarian plenipotentiaries to Salonika, had no instructions to participate in the negotiations, and probably acted as an observer.

Austrian Troops in Sofia.

LONDON, September 30.

AMSTERDAM.—A message from Vienna states that Austrian troops have arrived in Sofia.

Tsar Ferdinand Faithful to Alliance

LONDON, September 30.

AMSTERDAM.—A telegram from Sofia says:—Tsar Ferdinand has pardoned all politicians who were imprisoned at the time of Bulgaria's entry into the war and is restoring their civil and political rights. Tsar Ferdinand has sent a message to Emperor Karl assuring him of his loyalty to the quadruple alliance.

Re-inforcements.

LONDON, September 30.

The "Cologne Gazette" says the Tsar Ferdinand remains faithful to the alliance. The paper adds that reinforcements are proceeding to Bulgaria to form a really powerful army.

Hostilities Suspended with Bulgaria.

LONDON, October 1.

The French Eastern Communique says:—During yesterday our army continued to advance until noon, when according to the armistice hostilities were suspended. The Serbians occupied Gradishte and Pavitra Heights between Urkub and Bulgarian frontier. The Allies entered Kicevo and captured Struga in the region of the Lakes. Austrian troops west of Lake Ochrida are still resisting vigorously.

Undue Optimism Depreciated

Papers deprecate the basing of undue optimism on the surrender of Bulgaria declaring that the task of the Allies in the west is still stupendously difficult. Similarly American newspapers are far from assuming that the war is over and urge redoubled effort as opportunity is ripe to completely defeat Germany on battlefield.

Bulgarian Troops Going to Bulgaria.

LONDON, October 2.

The Serbian communique says that the Bulgarian troops are returning to Bulgaria.

Rumania

Rumania Looking for Freedom.

LONDON, October 1.

Reuter learns that Rumanian circles are elated at the opportunity of liberating the country from German tyranny and most interesting developments are expected.

Hopes for Rumania.

LONDON, September 30.

PARIS.—Herr Jonescu, the Rumanian ex-Minister, interviewed on Bulgaria's surrender, emphasized the importance of events in Rumania. The entire nation, he said, decried the Central Powers. He foreshadowed that the Rumanian Army would have a fresh opportunity of fighting the common enemy.

A State of Siege Proclaimed.

LONDON, October 1.—7-5 P. M.

A telegram from Zurich states that the Germans have proclaimed a most drastic state of siege throughout occupied Rumania. They have posted manifestoes in all towns, threatening severe penalties in the event of a repetition of the recent demonstrations. Apparently serious events occurred of which no details have yet emerged.

Central Powers

Austrian Evacuation.

LONDON, October 1.

A wireless Austrian communique says:—Owing to the situation on the Bulgarian front, we evacuated, after local engagements, a strip of territory immediately east of Lake Ochrida.

Idea of League of Nations.

Germany Favourable.

LONDON, September 30.

AMSTERDAM.—A German semi-official statement protests that Germany is really in earnest about the League of Nations, but she believes that there can be no place in such an international association for black armies, or submarine stations threatening peaceful trade.

Peace Demonstrations in Berlin.

Rioting the Result.

LONDON, October 1.

Reuter learns that news has been received in London of peace demonstrations in Berlin on September 23. Cheering crowds assembled in front of the Bulgarian Legation. The police eventually intervened but the rioters got entirely out of hand and committed various excesses including the destruction of a number of statues.

Cholera Breaks Out.

London, October 1

Cholera has broken out in Berlin. [Hitherto six deaths have occurred.]

Kaiser on Count Hertling.

London, September 30.

A telegram from Berlin says the Kaiser, in accepting Count Hertling's resignation said, "I must, with a heavy heart, deny myself your further co-operation." Requesting Count Hertling to remain in office, until a successor was found the Kaiser said he desired the German people henceforth to co-operate more effectively in deciding the fate of the Fatherland. Therefore, in future, men possessing people's trust should widely co-operate in the duties of Government.

The Kaiser's Message.

The Situation Grave.

LONDON, October 1.

AMSTERDAM.—The Kaiser has sent a message to the Fatherland party in which he appeals to the whole German people in these most earnest times resolutely to gather round me and give your blood and wealth until the last breath for the defence of the Fatherland.

The "Vorwarts," which the Government is now apparently making a vehicle for breaking the seriousness of the position to the people, describes the situation as one of fearful gravity and appeals to every one to do his duty.

A New Government Contemplated.

LONDON, October 2.

AMSTERDAM.—The "Berliner Tageblatt" says that Von Payer, Vice-Chancellor, had a conference with the Reichstag majority leaders regarding the composition of a new Government. Representatives of the Right, also Poles and Independent Socialists who declined to participate in the coalition.

An Ominous Outlook.

The "Tageblatt" states that all Prussian Ministers are placing their portfolios at the disposal of the Kaiser and all State Secretaries including Von Hintze have tendered their resignations. The parties of Right favour Count Roeder as Chancellor and the Majority Parties favour Von Payer. Failing him Dr. Von Solt would be the principal candidate.

British Plans Cause Terror

In the Rhine Valley.

LONDON, October 2.

The Press Bureau states that a neutral who has returned from Germany says: There is wide spread terror along the Rhine owing to British raids. The central portion of Frankfurt main station is so damaged that trains are unable to enter, but arrive at and depart from improvised wooden platforms some distance from station.

Great Britain

New Shipping.

LONDON, October 2.

The Admiralty announces that tonnage of merchantmen completed in the United Kingdom in September was 144,772 compared with 124,675 in August, and 63,150 in September last year. The total for twelve months ending 30th September was 1,592,262.

End Of the Clyde Strike.

LONDON, October 1.

Clyde shipwrights resumed work to-day.

America

Women Suffrage.

President's Plea for Women.

LONDON, October 1.

President Wilson addressing the Senate, urged the extension of suffrage to women as vitally essential to the prosecution of the war. He said that plain, struggling, workaday folk were convinced that the chief terror and suffering of this tragic war had befallen women and, therefore demanded that women should participate in affairs alongside men and on equal footing. The war could not be fought successfully without the services of women in every sphere even upon the skirts of the battle itself. "We need that moral sense, to preserve what is right. Without their counsellings, we shall only be half-wise babes".

Russia

British Newspaper Correspondents in Russia.

Their Horrid Experiences in Gaol.

LONDON, October 2.

The "Daily Chronicle" has received a despatch dated September 5th, from its correspondent who is imprisoned in the fortress of St. Peter and St. Paul in Petrograd. The Correspondent says that he and the correspondents of the "Times" the "Morning Post" and the "Daily Express" were arrested the day after the murder of Commander Cromie, with the British Vice Consul and Chaplain and imprisoned in a room in the prefecture of Police with 130 other British and French subjects and Russian criminals, eventually in consequence of overcrowding the British and the French and a few others including some septuagenarians were marched through the streets to the Fortress of St. Peter and St. Paul where batches of twenty were put in cells where under the old regime only one was confined. Here they sleep on a stone floor and are fed twice weekly with putrid food.

Several Prisoners Taken.

The British communique from North Russia says, — In connection with the capture of Ukhtinskaya one hundred and sixty enemy were killed. Southern Karelia has been cleared of the enemy except for two hundred newly arrived reinforcements which are surrounded southward of Ukhtinskaya.

General

Influenza In Spain.

Shortage of Doctors.

LONDON, October 1.

MADRID — Spain is again ravaged by influenza. King Alfonso is among the sufferers. There is a great shortage of doctors.

Western Front

Enemy's Desperate attempt to Hold Vital Positions.

LONDON, October 2.

Consensus of opinion amongst correspondents on the western front yesterday was that the German resistance has stiffened. Enemy is fighting in a desperate attempt to hold vital positions. Struggle is most furious round Cambrai which the German High command evidently considers essential to the whole of the defence. Twelve German divisions have been flung into this sector since September 27th, six of which are on a front of five miles. On the other hand the British are fighting with incomparable spirit and are advancing as steadily if slower than recently. The fact that Germans deliberately set fire to Cambrai shows that they are not hopeful of saving the town. Several papers are of opinion that in view of wanton destruction of cities like Cambrai the Allies should announce their intention of reprisals. It is pointed out that Marshal Foch's skill is threatening enemy with a strategical rupture at three points namely Metz, Central France, and Belgium. This accounts for enemy's apprehension of disaster and the consequent hardening of resistance.

Considerable Booty Captured

LONDON, October 1.—4-10 P. M.

A French communique says:—Our advance was resumed this morning between the Aisne and the Vesle. In Champagne our troops pursuing their attacks have completed their success. Last night on our right we carried out an important advance in the valley of the Aisne and captured Binarville and Conde-Les-Austrey. We also captured many prisoners and considerable material, including 200 railway trucks. Since September 26th we have taken over thirteen thousand prisoners between Suippe and Argonne, also three hundred guns including a large number of heavies.

Further French Progress.

London, September 30.

In Argonne, heavy fighting is proceeding. The French have reached Monthois and captured Marvaux. It is probable that the enemy will shortly drastically reorganise his front, especially in the Belgian sector and between the Scarpe and the Oise the enemy must shorten his line. The whole front between Rheims and the sea, is in a state of fluctuation.

French Enter St. Quentin.

LONDON, October 1.

Reuter's correspondent at the French headquarters wiring last night says:—The battle continues on the whole Franco-American front from St. Quentin to the Meuse. A British and French attack north and south of St. Quentin was launched yesterday afternoon and enabled General Debeney's troops north of the Somme to cross the Cambrai-St. Quentin road. Southwards the French line runs from Giffecourt to Urvillers. Huge explosions occurred in St. Quentin this morning. Towards the Aisne the French progressed beyond Revillon. The Germans are clinging obstinately in the centre to the wooded massif of St. Thierry stretching from Cormicy to Vesle and constituting a maze of very strong positions. French troops entered St. Quentin this afternoon.

The French Enter St. Quentin.

London, October 2.

Reuter's correspondent at the French headquarters wiring last night says:—The French entered at St. Quentin this afternoon and traversed the town to the eastern outskirts. General Gouraud's army in Champagne made important gains on the whole battle front. Its right reached Lancon on the edge of Argonne, cutting off the pocket four miles deep which the Germans held between our yesterday's line and the edge of Argonne forest. The front to-night runs almost straight from the south of Manhois to Lancon at Vaux-Les-Mourons midway between Monthois and edge of the Forest. We have reached the entrance of Grandpre valley across Argonne. On the left our line has been advanced two miles beyond Somme-Py.

Advance in Argonne.

LONDON, October 2.

Last night's American communique says:—We advanced our lines in Argonne forest. Further east our patrols passed beyond Clerges and an opening north of that place and are making contact with enemy on the road between Exermont and Genes. In the north we are advancing with the French and British and are taking part in their successes. Since September 26th our aviators have shot down over one hundred planes and twenty one balloons.

LONDON, October 2.

Last night's French communique says:—The First French Army co-operating with the British in the region of St. Quentin achieved important results to-day pursuing the retreating enemy. We penetrated St. Quentin as far as the canal, but the Germans are still stubbornly resisting at the extremities of the town which is outflanked northwards. We reached the canal between Tronquoy and Rouvroy and southward. We progressed into the Hindenburg line to a point two kilometres east of Gakoby. On the Vesle the Third Army's vigorous pressure was crowned with success and the Germans were forced to abandon the Plateaux between Aisne and Rheims regions. They fell back along the whole line. We occupied Maizy and Concreux on the south bank of the Aisne which are in our hands between Maizy

Further to the right Meurville, Ventilly Bouvencourt, Trigny, Cheny and St. Thierry were captured. Since yesterday 2100 prisoners have been captured and twenty guns including ten heavy guns. The gallant fourth army in Champagne continuing its effort of the preceding 8 days increased its advantage. We conquered on the right in the Aisne valley of Autry and Autry Wood and Vaux-Les-Mourons, five kilometres north of Bouconville. Farther west we reached the southern outskirts of Challerang and carried the lines of kilometre south of the city and penetrated Offault Woods southeast of it. We have taken during the day numerous prisoners and guns and much material which it is impossible to count.

Villages Captured.

London, October 1—11.30 A. M.

A British communique says:—Our attack northwards captured Leveries after sharp fighting. Further north we progressed towards Joncourt and took possession of Vendhuile. The British and Canadians are closing upon Cambrai. They captured Provillle-Tilly in the face of strong resistance. The enemy has set fire to Cambrai. Fighting began again this morning northward of St. Quentin and in the Cambrai sector.

Enemy's Desperate Defence.

LONDON, October 1.

Reuter's correspondent at British headquarters, in a wire yesterday evening, said: The battle for St. Quentin and Cambrai was resumed to-day in howling wind and slashing rain. The enemy brought up fresh reserves and is resisting desperately, chiefly by means of machineguns owing to the serious consequences of our retreat. The Canadians, north-west of Cambrai, attacking along the railway, made progress through slush-knee-deep, but a counter-attack drove them back. Later, however, the Canadians again attacked and carried the line well north-east of Cambrai. The performance of the 46th Division yesterday, in swimming and ferrying across the canal and subsequently taking over four thousand prisoners, was unique. The Australians say:—“The way in which the Leicestershire and Derbyshire lads went through the round bewildered the enemy,” and was the finest performance they had seen in the whole war. As regards the pending enemy retirement between the Scarpe and the Oise, it appears that the Germans have no strong organised defences to fall back on, and it is difficult to indicate where the enemy line will be established for the winter, if indeed it does become established.

“Eating Through the Hindenburg Defences.”**Possibilities of Open Warfare.**

LONDON, October 1.

Reuter's correspondent at the British headquarters wiring to-day says:—Canadians, Australians, and the Americans have been heavily counter-attacked, but have more than maintained their ground. Last evening we reached high ground southeast of La Berger and were along the Joncourt-Bony spur and the Cambrai-St. Quentin Railway put. North of Cambrai we again progressed but bodies of enemy still hold the town, for which reason we are continuing our pinching-out plan. Elsewhere we have pushed out strong battle patrols to probe enemy defences and great reconnoitring activity is proceeding which should largely solve the situation. We are steadily eating our way through the Hindenburg defences beyond which lie the possibilities of completely open warfare.

Resumption of Hostilities**An “All-Out” Combat in Progress.**

LONDON, October 1.

Reuter's correspondent at the British headquarters wiring this evening says:—The battle on the St. Quentin Cambrai front was resumed this morning with unequalled ferocity. The Germans have thrown in large reserves and are resisting and counter-attacking desperately. The fiercest sector is north of Cambrai where the Canadians attacked this morning against at least eight divisions. The struggle is going well but details are lacking. My impression is that an “All-Out” combat is in progress here and the Canadians if they succeed in cracking the line will sweep on into the blue Joncourt and a large portion of the Marais trench system was carried by the Fourth Army units south of Cambrai. The Australians attacked this morning in the direction of Gouy and progressed well. They captured Estrees, also an important mill ridge astride the Hindenburg line. Northeast of Bellecourt the New Zealanders and the British are also heavily engaged. The Germans are certainly suffering heavily from our local preponderance in artillery. In Flanders there is little change, but Ledeghem Rollegem and Capelle have apparently been occupied.

Operations on St. Quentin Cambrai Front.

LONDON, September 30. 10.20 P. M.

The British communique says:—Operations were continued satisfactorily on St. Quentin-Cambrai battle front. We advanced considerably eastwards on to the high ground eastwards of Leveries on the extreme right north-eastward of St. Quentin. Further north we gained a footing in Joncourt and stormed the defences of Orm and the village of Estrees clearing enemy from the high ground southward of Lecatlet. There was severe fighting in the centre of the line in the villages of Crevecoeur and Romilly and on the aising ground northwards and eastward the left. Between Cambrai and Senece river we have been engaged severely throughout the morning attacking and counter-attacking fresh hostile forces. Notwithstanding this we progressed eastward of Tilloy which is a northern suburb of Cambrai and in the neighbourhood of Bellecourt. Since 27th September on St. Quentin Cambrai front we have engaged and defeated with heavy losses thirty-six German divisions. The British captured during September 66,300 prisoners including 1500 Officers and seven hundred guns of all calibres and some thousands of machine guns. The British captured in August and September 123,618 prisoners including 27,833 Officers and about 1400 guns.

Weather Impedes Aviation.

LONDON, October 1.

A British communique regarding aviation says:—The weather was unsuitable for flying on September 30, but our low fliers succeeded in keeping in touch with our advancing infantry. We dropped nine tons of bombs on troops, transport trains and bridges. The enemy was not active. Two British machines are missing.

Metz-Sablon Station Bombed.

LONDON, October 1.

The Air Ministry states:—In conjunction with the first American army's operations we bombed Metz Sablon station and Frescaty aerodrome on the night of September 30th. Bad weather obscured observation. We also attacked blast furnaces at Burnach. One British machine did not return.

German Defensive Systems Attacked.

LONDON, October 2—12.10 P. M.

The British communique says:—After maintaining strong pressure earlier in the day, the 32nd division successfully attacked in the afternoon the centre of the German defensive line from Fosseme to the neighbourhood of Beurevoir, captured Sequehart and Presselles and breached the Fosseme-Beurevoir line. Northwards we cleared Joncourt of the enemy. Australians completed the capture of enemy's defences southward of Lecatlet and Gouy. Southward of Cambrai, a fierce struggle all day was terminated by the successful attack at dusk by which the new Zealanders, English and Scottish drove the enemy out of Crevecoeur and Romilly, and established themselves on the high ground eastward and northward of these villages. Several hundred prisoners were taken in these operations.

Fighting in Worth Russia.

LONDON, October 2.—4.20 P. M.

The French communique says:—In St. Quentin, very lively actions occurred during the night. Enemy has been thrown over to the east bank of the canal where he is resisting energetically. Between Aisne and Vesle, we gained fresh advantages west of Rheims. We held Paullion and Thil and the southern outskirts of Villers Franquet. St. Thierry Marais is in our hands we also gained ground north of Neuville and carried our lines to the southern outskirts of Betheny. The situation in champagne did not change during the night.

Palestine Front**Important Advances.**

LONDON, October 1.

PARIS.—The British cavalry are three miles from Damascus. The French cavalry are advancing on Beyrout.

The Fighting in Palestine.

LONDON, October 1. 7.5 P. M.

A Palestine official communique says:—By the evening of September 30th our cavalry had established themselves northward, westward and southward of Damascus. From the rearwards who were disputing our advance all day long a thousand prisoners and five guns were taken.

General Foch's Strategy.**An Enveloping Movement Contemplated.**

LONDON, October 2.

PARIS.—Semi-official statement, after confirming that all communications between Western Flanders and Lille are cut, speaks of an enveloping movement from north against Tournai, Roubaix and Lille as becoming accentuated and incidentally mentions that a French army under General Degoutte is now operating in the vicinity of Roulers. This army has been operating since Monday. Previously it acted on the left of General Maizy's army. Presumably it was sent north as soon as the Belgian-British breakthrough had been definitely established.

Siberian Front**The War in Siberia.****Enemy Prisoners Arrive at Heilho.**

LONDON, October 1.

According to a message from Tokyo dated September 20, the War Office announces that 15,000 armed Austrian and German prisoners of war from Biagovest-chensk have reached Heilho and have been disarmed.

Flanders Front**Considerable Booty.**

LONDON, October 1.

A Belgian communique says:—In spite of downpour the allies continued to advance on the whole front. They carried Ameraveide, Staden, Oostnieuwkerke and crossed the Zarren-Roulers and Roulers-Menin road at several points. Considerable booty, dumps and railway material were captured.

Flushing Coast Attacked.**Zeebrugge Harbour the Objective.**

London, October 1.

Dealing with the combined attacks of airmen and warships on the Flushing Coast on Friday night and Saturday morning in conjunction with the Belgian land offensive the Frontier correspondent of the “Telegraph” says:—A good hundred aeroplanes participated. Ships lay pretty far from the shore and directed a terrible fire on the coast. Some vessels had begun fairly and took less important points under fire. For example, Knocks Dunes, between Knocks and Dutch Frontier where heavy guns are stationed. The main attack, however, was directed against the harbour of Zeebrugge and the environs and Bruges canal. The main attacks lasted for two hours and was carried out in rough weather and heavy rain.

Further News from Flanders.

London, October 1.

Fresh important news from Flanders shows a further advance of one to two and a half miles on the whole front south of Dixmude. The Lille-Ostend Railway has been cut north of Menin, while General Plumer's troops who are close to Menin have crossed the Lys on a five-mile front north of Lille which is consequently outflanked. A Paris expert is of opinion that General Plumer's objective is the securing of the Lys passages as far as Courtrai which is pregnant with enormous possibilities.

The Belgians Advance Further.**The 100th Saxons Wiped Out.**

LONDON, October 1.

The Belgians have pushed beyond the shell-torn zone of mud and water and have occupied comparatively dry and comfortable positions in the enemy lines. The enemy has lost practically the whole of his forward artillery. Some of his heaviest naval guns were seized near Staden. The Germans fought stoutly in the Houthulet forest but were completely surprised by the onrush of Belgians through the soaking downpour and fell like flies. The 100th Saxons who came into line on the night of September 28 were raided by the Belgians, who, recognising in them the despoilers of Dinant, wiped out old scores fully as far as this unit is concerned.

LONDON, October 2.

The Belgian communique says:—French and Belgian troops made further progress in the direction of Roulers. The British seized Ledeghem and crossed Lys between Wervicq and Commines.

South India**Madras Council to meet on October 22.**

OCTACAMUND, October 2.

A special meeting of the Madras Legislative Council has been convened for the 22nd October for discussing transferred and reserved subjects mentioned in Para 238 of the report on Indian constitutional reforms.

OCTACAMUND, October 3.

A Gazette Extraordinary declares Monday the 7th October a public holiday on account the cessation of hostilities between the Allies and Bulgaria and recent successes on various fronts.

Indian Telegrams.

FROM OUR OWN CORRESPONDENTS

(BY WING.)

Bombay

Lord Willingdon as Governor of Madras.

The "Times of India's" Views.

BOMBAY, October 2.

With regard to the announcement that H. E. Lord Willingdon, Governor of Bombay, will relinquish his office and after a brief holiday succeed Lord Pentland in Madras the "Times of India" writes:—There is in theory no difference between the status of Indian Governorships. The senior Governor on rare occasions when questions of precedence arise in the who happens to be senior in service but the acceptance of another Provincial Governorship after filing with distinction the headship of a great presidency like Bombay is so rare that it naturally excites comment. There can, we think, be no explanation. Lord Willingdon has been nearly five and half years in Bombay. They had been years of great strain intensified by the heaviest personal loss. There had been no real holiday, no rest, nor relaxation at the end of this period. His Excellency stands in urgent need of a little rest, but the constitution makes no provision for any holiday for a Governor and in the conditions which exist it would be quite impossible for Lord Willingdon to leave Bombay on a vacation with due regard to the interests of the province. At the same time there is an urgent need in Madras for a Governor of Lord Willingdon's resolute liberality of view, broad outlook on affairs and unifying influence. We do not propose to enter into a detailed discussion of the causes which have converted Madras Presidency until of late years not only the best administered but most orderly province in India into one where racial feeling, not so much between Briton and Indian but Indian and Indian is distressingly acute. It is sufficient to say that the grief exists and is being widened and that in the racial interests of India, resolute efforts must be made to bridge it. We have little doubt that Lord Willingdon had been urged by His Sovereign to undertake the task for which he is so eminently fitted and that with his natural inclination would be for longer rest and perhaps for greater change of activity than from one provincial Governorship to another he accepted it with that high chivalrous sense of duty which has stamped his whole public career. The time to judge the value of a man's work is when he dons his armour. Lord Willingdon has not doffed his armour yet, but in common gratitude for his services of the highest value we cannot let even this moment pass without some brief, if halting, expressions of immense gratitude which this presidency owes to H. E. and Lady Willingdon. Lord Willingdon arrived in Bombay when there was a painful tension between the Government and very large sections of the community. That tension disappeared before his invincible generosity, his genuine and active sympathy with all that tended to the good of India, his unfaltering desire to co-operate wholeheartedly with all loyal citizens of the Empire in working honestly and bravely for the advancement of this country. Before his political had time to mature we were overwhelmed by the tremendous issues of the war. What this presidency and the Empire owe to Lord and Lady Willingdon during the war can never be adequately expressed.

The Indian Merchants Chamber.

Views on Reforms.

(Delayed in Transmission.)

BOMBAY, October 1.

In response to an invitation from the Government the Indian Merchants Chamber and Bureau have expressed their opinion on the Montagu Chelmsford reform proposals. They think it necessary to point out at the outset that the reflections cast in the report on the fitness of Indian communities to manage their own affairs and to conduct administrative matters entrusted to them, are unwarranted, particularly so far as the people of major provinces are concerned. Further the Chamber cannot accept the principle that no advance should be made in the Government of India in the direction of responsible government, so long as the experiment initiated in provincial governments did not prove successful. There is no warrant for this principle in the announcement of 20th August. They suggest simultaneous progress because they are primarily interested in the industrial and commercial matters, in tariffs, management of railways and cognate matters. With regard to the industrial policy and fiscal autonomy the Chamber express great disappointment at the brevity of reference to these important matters in the report. They suggest the need for a strong industries department in the Government of India under the control of an Indian Member assisted by a board of industrialists from all over the country which Indians should predominate. The reason for this suggestion is that Indian businessmen in the Chamber's opinion have been reduced in part to a position not only inferior to that of British merchants but even to that of German and Japanese merchants. They say that apart from economic loss due to conscious and unconscious partiality towards non-Indians the whole situation had been a source of bitterness and discontent among Indian business community. Further Indian merchants have not been able to hold their own against European rivals among other things through the facilities favoured to the latter in approaching official and making their interest felt and considered by officials. This state of affairs must definitely cease. They urge the immediate cessation of allowing the confidence of Indian commercial community by the concession to the Government of India of complete and final powers of fixing the tariff policy of this country in accordance with the needs of the country and the power of negotiating treaties with foreign nations on the same lines and to the same extent as self-governing members of the British Empire. This power is particularly necessary now that a wider Zollverein of British Empire is under contemplation. Unless fiscal autonomy be given or the Government of India this country would be during the period of reconstruction a helpless open ground for

exploitation and dumping of all kinds and that the very small impetus which some isolated industries have gained on account of war would be lost in the overwhelming tide of economic encroachment which would overtake this country. They urge on the notice of the Government the desirability of an immediate declaration from the House of Commons on the lines of the declaration of August 20th last regarding full fiscal freedom to this country to be exercised in the first instance by the Government of India under a future constitution. In their opinion no scheme of reforms merely altering the administrative machinery would be valuable unless accompanied by fiscal powers. Other modifications recommended in connection with provincial executive and legislative reservation of subjects, Government of India and the Secretary of State's Council.

Jain Generosity.

POONA, October 1.

The Jain community have given to the Bhandarkar Oriental Research Institute, Poona, through the Secretary J. S. Swaminathan, a contribution of Rs. 10,000. They have also promised to add Rs. 40,000 more before the end of December next.

Maharajah of Jodhpur.

Seriously Ill.

BOMBAY, October 2.

The "Times of India" correspondent at Jodhpur reports that H. E. the Maharaja of Jodhpur is seriously ill being laid up with scurvy pneumonia. His Highness had been to witness Poona Races and on return was attacked with influenza. Sir James Roberts from Simla, Col Haig from Amjere and other Doctors from Bombay and Karachi are in attendance.

The Bombay 'Mystery' Fever.

Governor's Visit to Hospital.

BOMBAY, October 2.

Their Excellencies Lord and Lady Willingdon accompanied by the Municipal Commissioner, Health Officer and the Commissioner of Police went round the city this morning in visiting municipal dispensaries and hospitals where hundreds of "Mystery" fever cases are being treated. Subsequently Their Excellencies accompanied by Mr. N. M. Joshi of the Servants of India Society visited the Queen's Road cemetery and the Charni Road Hindu burying ground.

The request of Dr. Turner, Executive Health Officer, Bombay, to the Military authorities for a big hospital for the present epidemic cases has been promptly met and the authorities have placed at the disposal of the Health Department about 500 beds at Dadar military camp. Two military motor ambulances have been placed at the disposal of the Municipality. The Health Department has widely distributed hand bills throughout the city in various vernaculars informing the public that medicine and milk could be given free if required at thirteen different dispensaries. Relief work by voluntary workers has been started.

Death has occurred of His Highness Sir Shere Mahomed Khan, G. C. I. E., Nawab of Pultanpur.

Mr. Tilak Unable to Accept Congress Presidentship.

Another President to be Elected.

The Secretaries of the Indian National Congress have been informed that at a meeting of the Reception Committee at Delhi, Mr. Tilak was unanimously elected President of the forthcoming Congress. Mr. Tilak has before sailing from Bombay, informed Mr. O. P. Ramaswamy Iyer that he would decline the Presidentship on account of his inability to be present in India in December and steps will therefore, have to be taken to elect another President.

Calcutta

The Burdwan Municipality Suppressed

CALCUTTA, October 2.

The maladministration of the Burdwan Municipality has long attracted the attention of the Government. In a resolution reviewing the work of Bengal Municipalities for the last two years, of Burdwan it was reported that roads were bad, drains not flushed, water supply abused with impurity, finances mismanaged and municipal board rent by faction. To-day's Government Gazette publishes another resolution suppressing Burdwan Municipality. It says:—After a most careful consideration the Government of Bengal have come to the conclusion that the maladministration of Burdwan Municipality is a great public scandal which cannot be allowed to continue. It has been clearly demonstrated that municipal commissioners have abused their powers and proved themselves incompetent to conduct the administration of the municipality and in the opinion of the Governor-in-Council, it is only by their suppression that the administration can be reformed and the interests of ratepayers safeguarded. The Governor-in-Council is therefore constrained to declare by this order that the Commissioners of Burdwan Municipality are incompetent to perform their duties and have abused their powers and he directs that they be suppressed for a period of one year. The Governor-in-Council further directs that all powers and duties of the Commissioners shall during the period of suppression be exercised and performed by the District Magistrate of Burdwan.

Bengal Chamber of Commerce.

Views on the Reforms.

Reforms will do Irreparable Harm to India.

CALCUTTA, October 2.

A special meeting of the Bengal Chamber of Commerce was held this evening to consider the Indian Constitutional Reform report. The Hon'ble Mr. W. A. Ironside,

Chairman of the Chamber was in the chair. There was a large attendance of members and altogether six resolutions were unanimously adopted. The Hon'ble Mr. Ironside moved the first resolution stating that the adoption of the proposed reforms would force prematurely upon the people of India a system of government which initiated in the extent and developed at the pace indicated in the report would result in consequences disastrous to the interests of the people and to the Indian Empire. Members of the Chamber were further of opinion that advancement in agriculture and commerce would benefit India far more than political changes. In moving the resolution Mr. Ironside said that the proposals of reform had been hastily conceived and were capable of doing this country and its people irreparable harm. In this opinion it was impossible that the proposals as they were would prove successful. Members of the Chamber should try their utmost to get the measure trimmed of all dangerous points.

Mr. W. V. Grazebrook seconded the resolutions which was carried unanimously. Mr. MacKenzie proposed and Mr. Dorey Lindsay seconded the resolution approving the proposed changes in relation between the Parliament, India Office and the Government of India, urging the inclusion of members of both Houses of Parliament in the proposed Select Committee on Indian affairs, approving the proposed establishment of the Council of Princes deprecating any change in the constitution of the Government of India at present, approving the proposal to increase India's representation in the Governor General Executive Council and to enlarge slightly the Legislative Council where certain interests were not fully represented and lastly approving generally the devolution as between the Government of India and the Provincial Governments but keeping the control of all Indian ports in the hands of the Government of India. The resolution was unanimously carried.

The Third Resolution.

The Hon'ble Mr. W. E. Crum moved the third resolution approving the transfer of certain subjects but that as far as Bengal was concerned secondary and technical education, river conservancy, light and fodder railways and major medical institutions should be reserved. The resolution was seconded by Mr. Langford James and carried unanimously.

The Fourth Resolution.

The fourth resolution which was also moved by the Hon'ble Mr. Crum ran as follows: That the members of this Chamber approve generally of the separation of Indian and provincial needs of revenue and of the provincial contributions to the Government of India and urge (a) that the Government of India should be specifically empowered to refuse sanction to provincial proposals for taxation likely to affect commerce or industry prejudicially, (b) that the revenue derived from the transferred subjects should be separated from that derived from the reserved subjects and be handed over to the control of the Ministers and that difficulties in revenue in respect of either reserved or transferred subjects should be adjusted by some means similar to those employed as between the Indian and provincial revenues (c) that such adjustments should be made by the periodic commissions of enquiry and (d) the Executive Council should be made responsible for the provision, if necessary, by an increase of taxation of the revenue required to meet the expenditure on the reserved subjects and that the Minister should be similarly made responsible for the revenue required for the transferred subjects. The resolution was carried unanimously.

Commercial Electorates.

Mr. Watson Symth moved and Mr. A. R. Murray seconded the resolution urging commercial electorates to the British community and urging that provisions should be made to protect the interests of cultivators of the country. The resolution was carried unanimously.

The Last Resolution.

The last resolution was moved by Mr. R. V. Mansel expressing apprehension at the proposed rapid reduction of European element in public services and urging that the recommendations of the Public Services Commission be not exceeded at least for a period of ten years. The resolution was seconded by A. D. Pickford and carried unanimously.

Simla

Monday to be Declared A Public Holiday.

For Rejoicings in Connection with Allied Successes.

SIMLA, October 2.

The Government of India have sent the following circular telegram to all administrations:—His Excellency the Viceroy desires that the cessation of hostilities between the Allies and Bulgaria and the recent successes on various battlefronts should be made the occasion of public celebrations. Monday the 7th instant will be observed as a public holiday throughout British India. Please take necessary steps to notify the holders under the Negotiable Instruments Act and arrange other suitable methods of celebration.

విజయవాడలోని దేవరసము సంఘముపక్షమున గత సెల 28వ తేదీని రైతులు సభ చేసిరి. మాగజీ శీతయ్యగారు సభాధిపత్యమును వహించిరి. సెటిలీరును పాచ్చిచుట్టకు దొరకను. వారు పూనుకొనుట ఆ కమరునియ అవాగ్చర్యమునందు వెంటనే ఆయాలోచనను నిజపు చేయవలెదల రైతులలో సకాలి ప్రబలి యున్నట్లైనను సెటిలీరు కనుక కృత్రిమ చేసినయెడల రైతులు ధరింపజాలరనియు చాటవచ్చు. జూలీపూడి. మారేపల్లి, శ్రీపర్తి, కలవర్య, మారు, పోణం, ముప్పలూరు, పెదపాడు, బుడిపాడు, సర్వవోలు, కొడికి, ఇలవర్య, బూరాయిపాలెం, కొవ్వలి, కాల్లంపూడి, నుండుగొలన, కొవ్వలి, పోడుమారు, అగర్లపూడి, కాలవల్లిడ (గ్రామములు దోసపాడు, పామక్కిపాలెం, పూళ్ళ మహమ్మదుపురం సహా, కైకరం, అంబుపేట నూరప్పపాలెం భీమడోలు, ఆకోలంక, గ్రామములు రెండవవంటను ఇప్పించవలయు ననియు, సభయందు తీర్మానించిరి.

—:○:—

హాత్ హార్.

గుంటూరుమండల దేశపితైక బ్రాహ్మణేతరమునా
సభను గురించి యొకటియే వార్తయనుచున్నది:—ఈసభ జరుపు
టకుల కారణము తెనాలి తాలూకా, కొల్లూరునందు గుంటూ
రుమండల బ్రాహ్మణేతరమునాసభ యనుపేర త్యాగరాయ
శ్రీశ్రీ గారి యధ్యక్షతకింద గొందరు బ్రాహ్మణేతరులు చేసి
యొడలుటయే, నందు స్వరాజ్యమునకు తగినయెడ, శ్రీ
వచ్చినదేదవ బొందవచ్చుననియు, మున్నగు నసంగతి, అనా
లోచిత ప్రసంగముల జరుపుటయే, తుదకట్టివేయగు తీర్మాన
ముల నొనర్చుటయే, మున్నగునంశము లెల్లను చదువరుల కెల్ల
రకు దెలిసియున్నవి. తదాది దేశపితైక లగు బ్రాహ్మ
ణేతరసోదరులు వైసభజరుపుటకు నిశ్చయించి కొల్లూరులో
జరిగినతీర్మానముల ఖండించుటయే, అవసరాంధ్రరాష్ట్రీయ
సభయందున, అవసరకాతీయ సభయందున, గావించబడిన
తీర్మానముల నామోదించుటయే, మున్నగువిషయముల జర్పిం
చుటకుగాన అక్టోబరుమాసమున బింగోలుతాలూకా, రుద్ర
వరహునందు జరుపుటకు వివిధ ప్రయత్నముల జేయుచున్నా
రము. సన్మానసంఘ మేర్పడినది. అందు పాణకా పట్టాభి
రామారెడ్డిగారు (పోట్లపూడి-నెల్లూరు) అధ్యక్షులుగ నుండు
టకు గోరబడిరి. వారు తప్పక నంగీకరించురనియే నమ్మిక. వా
రంగీకరించునది లేనిది ముందు తెలియజేసెదము. బ్రాహ్మణే
తరసోదరులకెల్లర కుచితిముగ భోజనాదిపాకర్యము లొనర్ప
బడున. కావున తత్సోదరు లెల్లరు వివిధ విశేష సభను
జయప్రదముగ నిర్వహింపజేయ బ్రార్థించుచున్నాము. సభ
జరుగు లేదులు ముందు ప్రతికలందు తెలిసెదము. ఇట్టి గొందఱ
తరుణమున భారతీయులు గావించవలసిన విద్యుక్తధర్మమే నున
అందరును ఏకాభిప్రాయమై స్వరాజ్యావశ్యకతను గూర్చి
యాందోళనయు, నిరూపణయు జేయవలసిన తరుణమున కొం
దరు దురభిప్రాయమై వర్తించుట శ్రేయోదాయకము గాదు.
అట్టివో దక్షిణహిందూ బ్రాహ్మణేతరసంఘమునకు నాయకు
డనని జెప్పెను తానే యందరియభిప్రాయముల కేంద్రీకరించి
యక్కజలేదనుచున్నానని చాటు పిట్టి త్యాగరాయ నెట్టిగారి
వంటి వాని యభిప్రాయములన్నటిని విమర్శించ దేశపితైకలగు
తత్సంఘసోదరులు కృషి జేయుట సమచిత్తమును, న్యాయము.
నునై యున్నదని తెలియజేయుటకు సంతసించుచున్నాను.
ఇందనేక ముఖ్యతీర్మానములను, చర్చలును జరుగును. కావున
తప్పక విశేష బ్రార్థితులు.

గత నెల 21-వ తేదీన నర్నాపురం ప్రజాసంఘపు సమా
వేశము జరిగెను. నర్నాపురం, రాజోలుతాలూకా ప్రజల సౌక
ర్యము నిమిత్తము, అమలాపురములో పనిచేయుచున్న రాజో
లు మునసబుకోర్టును, రాజోలుకు కర్వలో మార్చవలసినదనియు
నర్నాపురం, భీమవరం, తణుకుతాలూకాల, ప్రజల యుపయో
గమునిమిత్తము 1919 సంవత్సరము ఏప్రిల్ నెల లగాయతు,
ఒక నలుకోర్టును స్థిరముగా నర్నాపురంలో పెట్టవలసినదనియు
హైకోర్టువారిని సభవారు కోరిరి. ప్రస్తుతము గోదావరిజిల్లాలో
నన్ను అమలాపురం రాజోలుతాలూకాలను కృష్ణా జిల్లాలో
నన్ను నర్నాపురం, భీమవరం, తణుకుతాలూకాలను, యెలూరు
యెగ్గుగూడెం తాలూకాలలోని కొన్ని ఫిర్కాలను కలిపి
యిప్పుడు చేయవలయున్న కృష్ణాజిల్లా విభజనకు మారుగా
నొక జిల్లాగాజేసి నర్నాపురం క్రొత్తజిల్లాకు ముఖ్యస్థానముగా
చేయవలసినదని సభవారు కోరిరి. ట్రాన్సుఫరు ఆఫ్ ప్రావీన్స్
అక్టుయొక్క (1882 సంవత్సరం 4-వ ఆర్టు), 59, 123 క్లెక్స్
నులలోనున్న “అధికమతము ఇద్దరు సాక్షులచేతనైన సాక్షి
వ్రాలు కాకలెను” అనుమాటలను, తీసివేయవలసిన దని, ఇం
డియా గవర్నమెంటువారిని సభవారు కోరిరి. వస్త్రములు,
లినుబండారములు వస్త్రాలు వస్త్రముల హెచ్చుధరలకు
అమ్ముచున్నందున, ప్రజలకు కల్లుబాధలను తొలగించుటకు
ధ ర ల ను నిర్ణయించి యి త ర జే క ములకు
ప్రత్తిరవానా ఆవుజేసి, గ్రామములలోని శేతగాండ్రకు పని
యిచ్చి, వీధులకు చపకధరలకు, వస్త్రములు అమ్మించవలసినదని
సభవారు గవర్నమెంటువారిని కోరిరి. ఫోర్టునెంటు జార్జి
గజట్టులో, ప్రచురింపబడిన, నీటివన్న వృద్ధి చేయు విషయ
మయన 18-7-18 తేదీగలప్రకటనను, మరల రీసెటిలుమెంటు
అగువరకు, అమలులో పెట్టుటంద నిలుపు చేయవలయును.
బొంబాయి పెన్షనరీకాంగ్రెసు సభవారు, ఇండియా మంత్రి
గారు చేయవలయున్న, సంస్కరణల విషయమయి చేసిన
తీర్మానములను ఈసభవారు అంగీకరించుచు, ఇండియాకు
సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమును ఇచ్చుటకు కాలమునిర్ణయింపు
డని యిండియా గవర్నమెంటువారిని పార్లమెంటువారిని సభ

వారు కోరిరి. గ్రామాధికారుల తక్కువను తనిఖీచేసినప్పుడు,
రివిన్యూ డిపార్టుమెంటులో క్రిందిఅధికారులు, వ్రాయు రిమా
రుకులను, తెనుగున వ్రాయుటకు సుల్యువు చేయవలసిన దని,
కృష్ణాజిల్లా కలెక్టరువారిని సభవారు కోరిరి.

విలేఖరు లొకరిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:—గంజాంకుం
డలమందున్న బాతువ గ్రామములోగల పంచము బోర్డుపాత
కాల ప్రభువు సంవత్సర బహుమతులసభ సెప్టెంబరు 28 తేదీ
కేనివారము సాయంకాలము 4గంటల సోంపేటమిడిలోనున్న
ప్రధానోపాధ్యాయులను జయంతి వేంకట జగన్నాథగా
వు సంతలుచి. ఏ గారి యాధిపత్యమున బోర్డుపాతకాల భవ
మున అతిథి జయప్రదముగ జరిగెను. పంచమబాబుర జననీ
జనమలు చాలమంది సభకు విచ్చేసిరి. సోంపేటనుండి కొంత
మంది ప్రత్యేకముగ ఆహ్వానింపబడిరి. ఇరువుర పంచమబాబు
ల. దైవప్రార్థనతో సభ ప్రారంభ మాయెను. ఉపాధ్యాయుడు
పాతకాల వృత్తాంతము జదివెను. అందు పాతకాల గత సంత
త్యరం సెప్టెంబరు నెల 1 తేదీ సోంభాట్ల వేంకయ్యపంతులుగారి
రి పట్టుదల ప్రోత్సాహమువైని బరంపురం తాలూకాబోర్డువారి
చే స్థాపింపబడినదనియు 28 గురు బాలబాలికలు విద్యనభ్య
సించుచున్నారనియు తిత్తి బలరామయ్యగారి ప్రోత్సాహము
చే బహుమతులసభ శేర్మరచి గ్రామస్థులకద్ద ధనము వసూలు
జేసి యిరువది ముగ్గురు బాలబాలికలకు చొక్కాలను బహు
మతి జేయగలిగితిమనియు పాతకాలాభివృద్ధికి శ్రీ కృష్ణదేవరా
య గంధాలయమువారు సహాయభూతులై యున్నారనియు
నుడివెను. పిమ్మటబాలురు, రాజధర్మ క్రితములు, విద్యాలాభములు,
పంచముల విన్నపము, పాతకాలనుగూర్చి గ్రామస్థులొసగిన ధన
సహాయమును గూర్చియు చక్కనిసంభావణలను జేసి సభాస
దులకు అశ్చర్యనివగ్నులగు జేరిరి. నిమ్మ బాతుధర్మగూర్చి
మానేపల్లి రామమూర్తిపంతులుగారు యింపుగాజదిరిరి. పంచ
ముల దుస్థితినిగూర్చి మల్లాది సాంబమూర్తిపంతులు, కమ్మమ్మ
కలత్తురు రొట్ల వేంకటరెడ్డి వాయుడుగార్లు చక్కగా నుప
న్యసించిరి. గత వంబరులో తెజవాడలోజరిగిన పంచమనునా
సభకు అధ్యక్షులగు భాగిరెడ్డివర్మగారు యిచ్చిన యుపన్యా
సము తిత్తి బలరామయ్యగారు చదిరిరి. సభాసదులు శ్రద్ధ
తో ఆ యుపన్యాసము విని కడుసంతసించిరి. సభాధ్యక్షులు
చొక్కాలు మిఠాయిని బాలురకు పంచివెట్టిరి. పిమ్మట సభా
ధ్యక్షులు తమ అంత్యోపన్యాసమున పంచముల పూర్వస్థితిని
గూర్చి ముచ్చటించి ప్రస్తుతము మనము వారిని నిరాదరణగ
జూచుటచే అన్యమతాలంబులై స్వమతమందు ఆత్మగౌర
వము సంఘాభివృద్ధికి వెక్కిరింపకుటములంబులచే నిరాశజెంది
రనియు అవి జక్కపర్చుటకై మనము శ్రద్ధ బూననియెడల
హిందూసంఘము క్రమేపీక్షీణించుననియునుడిచి, ఆర్యబ్రహ్మ
దివ్యజ్ఞావాది సమాజములవారు బనిజేయుచున్నారనియు జెప్పి
పంచమపాతకాలవారు జేయుపనులను గూర్చి క్లాఫించుచు,
వీధిబాలురకు వస్త్రములొసగిన గ్రామస్థుల నభినందించుచు,
విద్యాలాభములగూర్చి దృష్టాంతములతోగూడ సమాజ ఆనంద
వాగ్దారణితో గంభీరోపన్యాసము జేసిరి.

గంజాముజిల్లా వరసన్న పేటనుండి సెప్టెంబరు 29 తేదీన
ఒకరిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:—నేటిసాయంకాలము శ్రీకా
కుళం గురు కలెక్టరు వెల్పు దొరగారును, వరసన్న పేట
డి|| తహశీలుదారు గారును ధరలు తగ్గించుటకు సభను జరిపిరి.
ప్రస్తుతము బియ్యము, బట్టలు, కిరసనూనె ఎక్కువ ధరలు కలిగి
యందుకుటవల్ల దేశమునందు అల్లరులు జరుగుచున్నవనియు,
వానిధరలు తగ్గవలయు ననియు గురు కలెక్టరుగారు చెప్పి,
బియ్యము చౌకగ నమ్మువిషయము చర్చకువెచ్చిరి. జిల్లాకలె
క్టరువారు రు 1 కి 8 శేకులు బియ్యము అమ్మునటుల బరం
పురములో నేర్పాటుచేసినందున నిక్కడ గూడ నటుల నమ్ము
మనిరి. జేవాంకులు తరపున కా. శరభయ్యగారు 9 శేకులు
అమ్మించుమని గోరవలయుని 9 శేకులు అమ్ముమనిరి. తుద తేలక
వినుగుజెడి కలెక్టరుగారు లేచి వెల్లిరి. ఎగురుతుల నాపు
చేయవలయు నటు కలెక్టరువారు రిపోర్టు చేసినటుల వినుచు
న్నాము. జిల్లా కలెక్టరుగారు జిల్లానుండి బియ్యము ఎగుమతి
చేయగూడదని యిదివరకే ప్రాసీడింగు చేసివారు. ఇక్కడ
ధరలు హెచ్చుటకు కారణము ఇతర స్థలములకు విశేష ఎగు
మతియగుటయే, గత సం॥ రము కృష్ణా గోదావరిజిల్లాలలో
పంట నష్ట మగుటవలన ఆ జిల్లాలనుండి యితరస్థలములకు
సరకు వెళ్లుటకు లేకుండుటయే నని దోచుచున్నది. ప్రస్తుత
మిక్కడ 7½-7¾ శేకులు చొ॥ బియ్యము అమ్ముచున్నది.
ఇక్కడినుండి రవాణాయగుచున్న బియ్యము 7 లేక 6¾ శేకులు

యితర చోటులలో నమ్మువలసి యుండెను. అటుగాక ఇంకను
ప్రియముగ నమ్ముటవలన సంతోభమునకు అవకాశము కలి
గినది. వాగముల సుపరా ధారాశ్రము, లేనందున, బియ్యము
రవాణాకు పూర్వమునకుంబై అధిక రైత్యులార్జి యిచ్చుటకు
దోచు రు 1 రు 1.0.0, రు 1-8-0 చొ॥ వర్తకుడు ఖర్చు
పెట్టవలసి బచ్చివలయున ధర అక్రమముగ పెంచువలసినచ్చిరి.
గత సం॥రము మా తాలూకా పండినది. రీ నెలల క్రిందట
కాలుబధుములలో సత్తికపుధాన్యము విశేషముగ పండినది.
చొ॥ 5, గం॥ 2, విశేషముగ పండినది. దసరాకు పండవల
సిన చులకనధాన్యపుపంట సిద్ధముగ నున్నది. బయ్యపుధాన్యపు
పంట పండు నని యాశగలదు. పాలకపుజనులకు తాలినాటి
గలిగియున్నది. కలవరబాధ లేదు. తాలూకాలో ధాన్యము
విశేషముగలపు, పట్టములలోవసించు ఏకొద్దిమందికి దక్క
పల్లెలవారికి బియ్యము కొనుక్కొను అవసరములేదు. గంజాంకు
అత్రియున్న ఒరిస్సాగ్రామములలో ధాన్యము విశేషముగ
లభియ్యి, వాగములు లేనందున ధారాశ్రమగు ఎగుమతికి
అవకాశము లేదనియు వినుచున్నాము. ఎగుమతి దిగుమతులు
పూర్వమునలే ధారాశ్రముగ జరుగునటుల జేసివో, అవసర
మగు దండుగలుతగ్గి కావలసిన స్థలములకు సరకు విశేషముగ
పోయి ధరలు తగ్గును. నిరోధమువలన ప్రయోజనముండునని
కోచదు.

గా॥ శ్రీనివాసశాస్త్రిగారు:—30-9-18 తేదీ సాయం
త్రము లాహోరులో బ్రాహ్మచారియైన బాగిస్థరు డాక్టరు
గోకుల్పుండు నరాంగుగారి అధ్యక్షతక్రింద జరిగిన సభలో
శాస్త్రిగారు సంస్కరణనివేదికమును గూర్చి యుపన్యసించిరి.
పంజాబువారు అన్యుతనలలో జరిగిన సభలో తమభావము
నిదివరకే తెలిపిరి అధ్యక్షుడు నుడివెను. శాస్త్రిగారిని చాల
ప్రశంసించెను. “కావనసభలు కేవలము ప్రజాసభలుగనే
యొండవలెను. అన్యుతనకు (వక్త) గూడ నిశ్శూన్యముగ
నుండవలెను. ప్రజల మాక్కులను కాపాడుట కిదియు లగు
ఏర్పాటు లుండవలె”. అధికారిల సంబంధ మేమియునుండ
గూడదు. 4/5 వంతు వారు అసభికారులుగ నుండవలెను. వాగ
రకతీయందు వెనుకబడిన సంఘములకు ప్రతినిధులుగా కొద్ది
మందిని మాత్రము నియమింపదగును. ప్రజాప్రతినిధులు పరి
పాలనా విధానము నభ్యసించుచుండగా నిరంకుశాధికారులు
అధికారపరిత్యాగము నభ్యసించుచుండవలెను. నియోజకుల
సంఖ్య హెచ్చుగానుండుటయు ప్రజాపాలితకాళి లభికముగ
నండునట్లును ప్రజలు చూడవలెనని” శాస్త్రిగారు నుడివిరి.
రాయి నరేంద్రనాథగారు వందనములను తెలిపిరి. పిమ్మట విం
దుజరిగినది. నేను మొదట నిరంకుశాధికారిని. ఇప్పుడు శాస్త్రి
గారింటి మితవాదులలో చేరితినిగాని శాస్త్రిగారికంటెను
గూడ నేను హెచ్చుమితవాదిని నరేంద్రనాథగారు రిరి “మొ
దట గోక్షేగారు నన్ను తివాదియిరి. పిమ్మట సంపూర్ణ మితవా
దినిని కొందరిని. నిరుడు నన్ను ధూతనిరంకుశుడుడనిరి. భార
తీయుల కందాకిని సమానాహార పద్ధతి ఏర్పడవలెను. కాభా
పచార్థములతో చేయబడి నేతితో నేయించబడిన పచార్థము
లనుకూలముగా నుండవలసి” శాస్త్రిగారిరి.

బెంగుళూరు
బిల్లా జడ్డీకోర్టులో
1911-12 సం॥ కంపెనీ మిసిలేనియస్ కేసు నెం 22.
గులూరు ధర్మచర్యయంకంపెనీ లిమిటెడ్డు విషయమును
గురించినది.
1 సంజాండపు } ప్రభుత్వమువారిచే నియమితులైన
2 ముద్దపు } లిక్విడేటర్లు.
3 రాసుపు }
4 ముబ్బాగాపు }
వైకేసు 1918 సం॥ అక్టోబరు 8-వ తేదీన హిరింగు
కాబడును. వైకంపెనీలో తమభాగములను తీసికొనని భాగ
స్వాములుగాని, వై లిక్విడేటర్లు చే తయారుచేయబడిన లెక్క
లకు అభ్యంతరము పెట్టువారుగాని, ఆదినమున మధ్యాహ్నము
11 గంటలకు బెంగుళూరుకోర్టులో హాజరయి తమ
అభ్యంతరములను తెలియజేయవలయును. అట్లుచేయనివో లిక్వి
డేటర్లు లెక్కలన్నియు అంగీకరింపబడి కంపెనీ పూర్తిగా
నిలిచిపోయినదని ప్రకటింపబడును.
1918 సం॥ అక్టోబరు నెల 21 వ తేదీన యాకోర్టువారి
ముద్రయును చూచేవ్రాలున్న చేయబడినది.
(1332) జిల్లాజడ్డీ

ప్రజాభిప్రాయములు.

విలేఖకులకు సూచన

దైవభక్తి: మాంసేచ్ఛ-మత్స్యపక్ష సంస్కరణల పీఠి; భారతీయవనర ముఖ్య కర్తవ్యము; ప్రకటింపలేనందునకు చింతిల్లుచున్నాము. — సంపాదకుడు

ప్రత్యేక కృష్ణజిల్లా రైతులమహాజనసభ

ఆంధ్రప్రదేశ్ సంపాదకునకు :

అయ్యా, ప్రత్యేక కృష్ణజిల్లా రైతులమహాజనసభ 18-వ తేదీ ఆదివారమునకు 11 గంటలకు గన్నవరం తాలూకా వుయ్యూరుగ్రామమునకు సమావేశమవును గాన జిల్లాలోని రైతులందరు తప్పక దయచేసి యాదిగువయంకములకు వారల మనోశిశ్చయములను వెల్లడిపరచ బ్రాధితులు. అభ్యర్థిని పేరు ముందు ప్రకటింపబడును.

మద్రాసు గవర్నమెంటువారు 18-7-18 తేదీన భార్యలెంటు జార్జి జేటనుందు ప్రకటనజరిపిన నీటితీరవ జాస్తిచేయుటకు గురించి రైతుల సమ్మతిని తెలుపుటకు గురించు కార్యదర్శులకు యొక్కమని నోచు ఇతర సంగతులను గురించియు సభయందు చర్చింపబడును. ఆ రోజుననే కృష్ణజిల్లా రైతుల సంఘప్రధమసభయొ జరుపబడును. స్టాండింగు కమిటీ మొదలగునవి యేర్పాటు చేయబడును. వివిధ తాలూకా గామీయాలలో నుండి విరివిగా రైతుసోదరులు దయచేయుటకు మిక్కిలి వేడుచున్నాము.

కానునూ వేంకటచలకతి.

గుత్తా వీరయ్య.

కవులవరం. కార్యదర్శులు, కృష్ణజిల్లా రైతులసంఘము

II

దేశీయ వ్యాయామక్రిడాసభ.

ఆంధ్రప్రదేశ్ సంపాదకునకు :

అయ్యా, 1. దుర్గాష్టమ ఉదయము 6-30 గంటలు మొదలు 8-30 గంటల వరకు జాతీయగీతములు, నగరసంకీర్తన. సాయంకాలము రైల్వేస్టేషన్లకు జాతీయగీతములతోపాటి వీర విద్యార్థిప్రతినిధుల సేవకుకొనుట. 2. మహర్షి కుమారుడు ఉదయము 8 గంటలు మొదలు 11 గంటల వరకు ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షుని స్వాగతోపన్యాసము. అటుతరువాత సభాధ్యక్షుని యెన్నిక. అధ్యక్షుకోపన్యాసము. మధ్యాహ్నము 1 గంట మొదలు 3 గంటల వరకు విషయ నిర్ణయసభ. 3 గంటలు మొదలు 5 గంటల వరకు తీర్మానములు. 3 విజయదశమి ఉదయము 6-30 గంటలు మొదలు 10 గంటల వరకు పోటా పోటీ చెడుగుదాటలు. మధ్యాహ్నము 12 గంటలు మొదలు 3 గంటల వరకు విద్యార్థుల జాతీయ యోగ వ్యాయామ శాస్త్ర వాదనవాదములు. 3 గంటలు మొదలు 5 గంటల వరకు పోటా పోటీ ముగింపు. టాటలు. 5-30 గంటలకు ఛాయాపటము తీయుట, 6-30 గంటలు మొదలు 8 గంటల వరకు ఊరేగింపులుత్సవము. ఈ సభకు క్రియత ఉత్సవలారి లక్ష్మీనారాయణశాస్త్రిగారు, బి. ఏ. అభ్యర్థులు.

దొడ్డ వేంకట్రామరెడ్డి,

కావలి.

బులుసు రామతోగ రావు.

నెల్లూరిలోని వేంకటగిరిరాజ విద్యాలయ వసతిగృహమును గురించి ఒక రిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:—ఈ వసతి గృహము పూర్వముండినదిగాని, ప్రకృతమేలకో దానిం పీసే వైచిరి. ఈ విద్యాలయమున వేయింటికివైన విద్యార్థులున్నారు. అందు దాదాపు వంద చుది పూటకూలి యిండ్లలో నున్నారు. వీరికష్టములు అనుభవైకవేద్యములు. అనిర్వచనీయములు. మానునకు 9 రూపాయలదీసికొందురు. రెండు పూటలు భోజనము. ఆ భోజనమైనను సత్వోమెత్త ప్రవృత్తియందును. ఇట్టి స్థితియందు పూటకూటియిండ్ల నివసించు విద్యార్థుల తిరుగదీయెనుండి వసతిగృహమును సర్వోరముగ స్థాపించవలసినదని వినతిప్రశ్నము మొదలైనది తత్పరకాలా కార్యదర్శిగారికి పంపుకొనిరి గాని, వారు యింజనీయరునారు తోడు రాగా, నింటికికై వెదుకని గతనియరుముగ నిర్మితమగు గృహము వారికి దొరకలేదట. విద్యార్థులు భోజనమైనను వెట్టింపుడు. కొట్టలేకున్న మానె. అని చెప్పికొనిరిగాని ఆరణ్య రోద సుగ బరిణమించెను. విద్యాలయ కార్యనిర్వాహక సంఘ సభ్యు లనుచేయుచున్నారో తెలియదు. విద్యార్థుల బాముల బాపని నిర్వాహకత్వమేల?

ఆంధ్రకవుల అపరాధము.

నెవ్వరు 24-వ తేదీ మంగళవారము నాడు గంజాము జిల్లా పట్టాకిమిడి కాలేజిలో విద్యార్థుల ఆంధ్రవిద్యాభివర్ధన సమాజము పారసంది గానుకాశ్రిగారి యాధిపత్యము క్రింద సమావేశమైనది. కల్యాణధానులు రామకృష్ణకవులు రచించిన “ఆంధ్రకవుల యపరాధము” అను పద్యముల గూర్చి ఆనాడు చర్చ జరిగినది. బంకెపల్లి మల్లయశాస్త్రిగారు (కాలేజిలో ప్రధానపండితులును, కావ్యశ్రీగూను) రామకృష్ణకవులు రచించిన పద్యములు చదివి ఏయే తుక్కిటి పురాణకథల ననుసరించి ఏయే అభిప్రాయములను వ్యక్తపరచుచు కవులు ఆపద్యములను వ్రాసియుండునో విశదపరచిరి.

పిమ్మట కాలేజిలో సహాయపండితులుగా ఉన్న పా సూర్యనారాయణశాస్త్రిగారు చెప్పిన దేమనగా ‘విమర్శకులు, కవులలోపముల నెన్నవచ్చును. లాక్షణికులు ఆలంకారికులు కాలివాసాది సహాయుల లోపములనైనను చూపించు గాని వారు చూపించిన తప్పులు రామకృష్ణకవులు చూపించిన “యపరాధముల” వంటివి కావు. అట్టి విమర్శ రామకృష్ణకవులు చేసినవారు కాదు గనుక వీరు విమర్శకుల అభికారము వహించలేదు. ఈపద్యములు వ్రాయుటలో వీరియభిప్రాయ మేమైయుండునో వీరు చూపించిన “యపరాధముల” బట్టియే స్పష్టమగుచున్నది. ఇందు కొన్ని తుక్కిటిపురాణకథలను ఆసరించి చెప్పినపద్యములు తక్కినవాలో వ్యాజనింద కనబడుచున్నది. తమ కవిత్యచతుర్తారము చూపించుచు హాస్యమునకై చెప్పివిగాని ఆంధ్రకవులయెడల తమకు గౌరవములేమి చూపించునవిగావు. ఇంతకు “న్నయాదులపట్ల మాకును గూర్చియుగంజానలు లేవు జగన్మునందు” అని పద్యము వ్రాయుటవ్రాయుచున్నవరుచున్నది.” అని క్రిందితీర్మానము ఉపపాదించిరి.

“యథార్థములైనను గావునను తుక్కిటిపురాణకథల ననుసరించి కవులు తమ చతుర్తారము చూపించుచు పద్యములు చెప్పెనుండుట నేటికరకు జనసమ్మతమై యుండుట చేతను, “ఆంధ్రకవుల యపరాధము” అని రామకృష్ణకవులు చెప్పినపద్యములలో కొన్ని ఇట్టికేకకను తక్కినవి వ్యాజనిందలు గలవి గనుకను “పూర్వకవిరాజులకు నిదిభూషణంబో దూషణమొయనకొనడు మితోచినట్ల! నన్నయాదులపట్ల మాకును గూర్చి గలగువారలలేరు జగన్మునందు” అని కవులు చెప్పికొనియుండుటచేతను వారి పద్యములు హాస్యరసభూయిష్టములును చతుర్తారభూయిష్టములును గాని నిండా భూయిష్టములు గానని సభవారి యభిప్రాయము.

పిమ్మట రావుసాహెబు గిడుగు వేంకటరామమూర్తి పంతులుగారు ఇట్లు చెప్పిరి:

ఆంధ్రప్రదేశ్ గవర్నరాని సంచిత వచ్చినవెంటనే రామకృష్ణకవులు వ్రాసిన పద్యములు చూచినాను. అవి చదివి నవ్వుడు నాకు అసహ్యతేపుటలేను. మిక్కిలి అసంద్య కలుగలేదు. భావకు రచనకు సంబంధించినలోపములు కొన్ని తక్కిన వ్రాతలలో వలెనే అక్కడక్కడ కనబడిన వానిలో హాస్యము చతుర్తారము ఉన్నట్లు తోచినది. నేర్పులో లోపమున్నదంటే ఒప్పుకోవచ్చును గాని వారు యథార్థముగా ఆంధ్రకవులను చూపించినారని చెప్పలేను. రసజ్ఞులు హాస్యమునకు కోపము తెచ్చుకొనుట నుండిరి కాదు.” అని తీర్మానమును బలపరచిరి.

తర్వాత పార్సండ్ రామశాస్త్రిగారిట్లనిరి. “రామకృష్ణకవుల యభిప్రాయమేమో స్పష్టముగా తెలియదు. ఎట్లనకొనుటకును వీలున్నది. తమ యభిప్రాయము వారు ప్రకటించిన బాగుగా నుండును. హాస్యమునకై నను చెప్పియుండవచ్చును. వ్యాజనిందలు గల స్తోత్రములు పద్యములు ఇకరకే ఉన్నవి (కొన్ని చదివిరి) గాని వానిలోగల చతుర్తారమునంటి చతుర్తారము రా. కృ. కవుల పద్యములలో లేను. ఏదెట్లున్నను ఈ కవులను చూపింప బనిలేదు.”

పిమ్మట గిడుగు వేంకట సీతాపతిగారు తీర్మానమును పూల చూచి బలపరచిరి. సభ్యులందఱును తీర్మానమును ఆమోదించిరి. — ఒక విలేఖకుడు.

గుంటూరుజిల్లా ఒంగోలుతాలూకా, సంతనూతలపాడు నందొక హిందూసభ నెవ్వరు 24,25,26 వ తేదీలందు జరుపబడినది. జిల్లాసంఘ సంచార కార్యదర్శి కోన వేంకటరాయశర్మగారు “గ్రంథాంధ్రాద్యయము” “రాజకీయసంస్కరణములు” “గామీసంఘములు” అను విషయముల గూర్చి వకు సగా పులిడినము నవన్వసించిరి.

ఆంధ్ర ఆయుర్వేదమండలి

కార్యదర్శి నోరి రామ శాస్త్రి గారి రిట్లు వ్రాయుచున్నాడు :

బెజవాడలోని ఈ మండలి ప్రధమ సమావేశము 22-9-18 తేదీ సాయంత్రము 5 గంటలకు రామమోన పుస్తక బంధాగారమున వైద్యరత్న పండిత. డి. గోపాలాచార్యుల వారి యాధిపత్యముక్రింద జరిగినది.

మామకొండ, మానవీడు, తెనాలి, యామని, మెలూరు, మొదలయిన స్థలములనుండి సభ్యులు వచ్చిరి. కొందరు వారి అభిప్రాయములను తేలిక పూర్వకముగ నెఱిసి. క్రిందితీర్మానము సభయందు జరిగినది: కాకినాడయందు జరుగబోవు ద్వితీయ యాంధ్రాయుర్వేదవైద్యసమ్మేళనమున కధ్యక్షులుగ నుండదగిన మహానీయుల నామముల నై దింటిని ఒహుజనాభిప్రాయముతో నిర్ణయించి కాకినాడ స్వాగతసమితివారికి తెలియచేయవలెనని. కాకినాడయందుజరుగనున్న ద్వితీయాయాంధ్రాయుర్వేద వైద్య సమ్మేళనమును డిల్లీలో జరుగబోవు అఖిలాయుర్వేద వైద్య సమ్మేళనమున కవిరోధముగ ఆహ్వానసంఘము వారి ఆనుమోదము ననుసరించి వారు నిర్ణయించు తిథులను జరుపుటకు తీర్మానించడ మైనది. క్రింది విషయములను గూర్చి కాకినాడ సమ్మేళనములో చర్చించుటకు ఈసంఘమువారు నూచించుచున్నారు. (I) ఆంధ్రదేశమున కుపయోగించు నటుల ఆయుర్వేదవైద్య గ్రంథములను పరిశోధించుట కొక ఉపసంఘమును స్థాపించుట. (II) ఓషధులను సిద్ధపఱచుటను తూనిక మొదలగువాని నిర్ణయించుటకు పరిశోధక సంఘము నేర్పరచుట. (III) శ్రీ వైద్యరాండ్రను సిద్ధపరచుట

కొమారభ్యర్థమును గురించి ఆయుర్వేదీయ విషయముల తోను స్వానుభూతివిషయములతోను ప్రకృతకాలానుగుణముగ వ్రాయబడిన సంపూర్ణ వ్యాసమునకు ఏలూరు వైద్యసంఘము వారు స్వల్ప పతకము నిచ్చుటకు చేసినవ్యాసమున కీసంఘము వారు వందనముల నర్పించుచు ఆవ్యాసరచన కన్నాట్లు చేయుటకు సన్మానసంఘమువారిని కోరుచున్నాడు. ఆయుర్వేదీయ ప్రదర్శనయందు క్రింది నియమములను గవనించుటకు ఆహ్వాన సంఘమువారికి నూచించుచున్నాడు. భవిష్యములను రసరత్న సముచ్చయమునందలి మహారాజు అనుభూతి ననుసరించియును, కాష్ఠేషధులను వాగ్భటమునందు మద వాదిగణముల ననుసరించియు, నేర్పరచుట. వస్తునామముల వాంఛిసంస్కృత భావల స్పష్టముగ వ్రాయుట, ఇందలభ్య మగువానిని నూచించుచు ఆస్థానయందు పేరు వ్రాసి అలభ్యమని వ్రాయుట.

ఆంధ్రాయుర్వేదమండలిచిత్తనిబంధనలను తయారుచేయుట క్రిందినా రుపసంఘముగ నేర్పడి చిత్తు నిబంధనలను తయారు చేసి మహాసభవారి యెదుట పెట్టుటకు తీర్మానించడ మైనది. ఉపసంఘ సభ్యులు 1 వైద్యరత్న పండిత. డి. గోపాలాచార్యులు గారు, 2 డాక్టర్. పి. లక్ష్మీపతిగారు, బి.ఎ.ఎస్.బి.సి.ఎం. 3 ఆయుర్వేదభూషణ నోరి రామశాస్త్రిగారు, 4 డాక్టర్, దంటు మహాపురామలు గారు. 5 ఎస్. వేంకటరమణాచార్యులు గారు, 6 ములుగు రామలింగశాస్త్రిగారు, 7 ప్రతివాది భయంకరం కృష్ణమాచార్యులుగారు. ఈ ఉపసంఘమునకు నోరి రామశాస్త్రిగారు, కార్యదర్శిగా నెన్నుకొనబడిరి. ప్రతివరమందును పల్లెలయందును ఆశ్రయము జ. త్రిమోదశి నామవిధిపతుగ ధన్యంతరిపూజను సలిపి నాటిదినమున అచ్చటచ్చట వైద్యబృందము దిగ్విక్రమును సంపాదించి (దీపావళి వసూలువలె) ఆయుర్వేద మహామండలి యొక్కయు ఆంధ్రాయుర్వేదమండలియొక్కయు పోషణకై ప్రయత్నముచేయుటకు తీర్మానించు చున్నాడు.

శాస్త్రియ సమ్మేళనములలో మహాసభాసమావేశములో జరుగు కార్యక్రమజానుసరణముగ క్రింది విషయములను గూర్చి గొప్పపద్ధాంతులచే తేఖెరూపమగు ఉపన్యాసముల నిర్వహించుట ఏర్పాటు చేయుటకును అసభలకు ప్రత్యేక సభాధ్యక్షులను ఉపన్యాసకులను ముందు ఏర్పరచుటకును స్వాగతకాలిసభవారిని ఈ సంఘమువారు కోరుచున్నాడు.

(1) Method of treatment (చికిత్సాపద్ధతి) [2] Method of Diagnosis (బుగ్గినిశ్చయము) వైద్యులకు తగునట్లు పరపతిసంఘములు ఏర్పరచుటకు గూర్చి చర్చించుట కొకతీర్మానమును ప్రవేశ పెట్టుటకు సన్మానసంఘమువారిని ఈ సంఘమువారు కోరుచున్నాడు

గతనెల 28 తేదీన పిఠుపాటి చిదంబర శాస్త్రిగారు వరంగలుపురమందు రామలింగేశ్వర దేవాలయములో ఆశుకవిత్వము అష్టవధానము జయప్రదముగా నెఱవేర్చిరి.

Printed and Published by K. Nageswara Rao, at the Andhra Patrika Press, 7, Thambu Chetty Street, George Town, MADRAS.